

Канадський інститут українських студій

450 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, Alberta, Canada T6G 2E8

Українсько-канадська програма отримала великий дар від Петра й Дорис Кулів

Українсько-канадська програма (УКП) КІУСу отримала надзвичайно великий дар від двох визначних покровителів освіти, д-рів Петра й Дорис Кулів. З огляду на таку щедрю пожертву, Українсько-канадська програма набуде нового статусу й називатиметься Центром українсько-канадських студій ім. Кулів.

За останнє десятиріччя ці філантропи-пенсіонери з Едмонтона подарували понад одинадцять мільйонів доларів на академічні програми в Альбертському університеті, Коледжі ім. Гранта МакЮена (Едмонтон) та Університеті св. Павла (Оттава). Завдяки своїй щедрості вони стали провідними доброчинцями у справі розвитку українських студій у Канаді. Наприкінці 2006 р. панство Кулів заснували в КІУСі вічний фонд у сумі 100,000 дол. на розвиток „Ініціативи з діаспорних студій” у рамках УКП, а в липні 2007 р. вони внесли додатково 900,000 дол. на підтримку дослідження українського досвіду в Канаді. Загальна сума одного мільйона доларів буде подвоєна через спеціальну доброчинну програму уряду Альберти, а окремий фінансовий внесок від КІУСу потроїть кошти, призначені на розвиток українсько-канадських студій. „Ініціатива з діаспорних студій” працюватиме під парасолькою нового центру, доповнюючи й розширюючи його діяльність.

Даток від д-рів Петра й Дорис Кулів надовго забезпечить фінансову стабільність у проведенні науко-

Д-ри Петро й Дорис Кулі

вих досліджень з історії українців у Канаді. Стале фінансування за останні роки скоротилося до мінімуму, як і в гуманітарних науках у цілому, що змусило КІУС і Українсько-канадську програму шукати дотації та зовнішні джерела доходів, щоб просто утриматися з темпом інфляції. Акумульований процентний дохід із Вічного фонду ім. Кулів допоможе подолати фінансові труднощі УКП і гарантуватиме більшу самодостат-

ність українсько-канадських студій у КІУСі.

Разом з тим заснування Центру українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі дасть можливість для розширення діяльності колишньої УКП. Протягом останніх кількох років програма мусила докладати зусилля, щоб утриматися на рівні зростаючих вимог та нових можливостей, які з'явилися в цій

Продовження на стор. 20

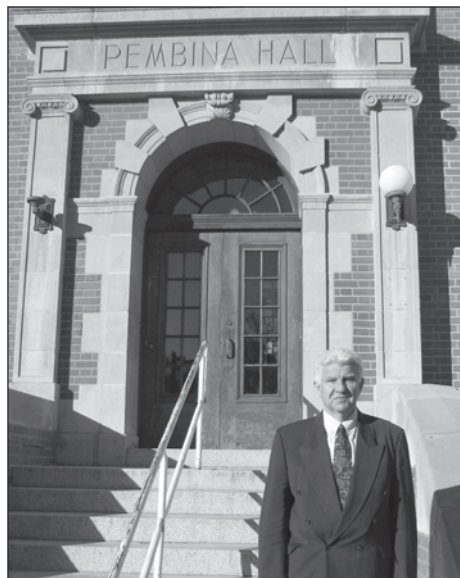
Подяка родині Кулів, слова прощання та дослідження про Мазепу

Згадуючи події останнього академічного року, я особливо зворушений жертвою одного мільйона долярів від д-рів Петра й Дорис Кулів на перетворення Українсько-канадської програми у Центр українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі. Цей внесок має згодом бути доповнений коштами провінційного уряду та КІУСу, який зробить відрахування зі своїх фондів, рівнозначне прибутковим з фонду в сумі одного мільйона дол. Згодом Центр українсько-канадських студій ім. Кулів, до якого ввійде Ініціатива вивчення української діаспори, матиме постійний прибуток, що дорівнюватиме процентам із вічного фонду на суму трьох мільйонів дол.

Хоча вивчення українського досвіду в Канаді є одним із головних завдань Інституту, дана програма не мала достатнього фінансування. Жоден із вічних фондів не був спеціально призначений на українсько-канадські студії, так що програма функціонувала на основі тимчасових дотацій та несталого поточного бюджету. Заснування міцної фінансової бази для Українсько-канадської програми було одним із пріоритетів протягом мого другого терміну на посаді директора. Завдяки щедрості д-рів Петра й Дорис Кулів, КІУС зробив великий крок у досягненні цієї мети.

Радісна новина про жертву Кулів компенсувала дещо гіркуватий присмак мого обов'язку сказати слова прощання колегам і друзям. Д-р Сергій Плохій залишив КІУС, щоб обійняти посаду професора

катедри історії України ім. Михайла Грушевського при Гарвардському університеті. Для Сергія це призначення — неабиякий подвиг, адже пошук на посаду у відділі історії Гарвардського університету тривав аж два роки. Без сумніву, дане призначення є визнанням Сергієвих здобутків, інтелекту й відданості справі, однак я переконаний, що цьому також сприяла добра академічна атмосфера в Альбертському університеті й КІУСі. Особисто я багато скористав із тісної співпраці з Сергієм і гадаю, що протягом останніх п'ятнадцяти років „три мушкетери” (як називали мене, Сергія і

Зенон Когут перед входом до нового приміщення КІУСу

Франка Сисина) виявили себе як новаторське і продуктивне тріо щодо вивчення ранньомодерної української історії. Сподіваюся, що ця співпраця продовжиться й надалі. Хочу подякувати Сергієві за його довголітню працю в КІУСі, а зокрема на посаді виконуючого обов'язки директора КІУСу від січня до червня 2007 р., що дозволило мені взяти академічну відпустку. Всі ми в КІУСі зичимо Сергієві всього найкращого в його новому починанні.

Інститут також попрощався з нашим бухгалтером, Христиною Когут. Христина працювала в Ін-

ституті на різних адміністративних посадах з кінця 1970-х рр. Вона стала тією особою, яка єднала нас з піонерськими днями КІУСу та була часткою інститутської пам'яті. Хоча ми й не пов'язані родинно, наші однакові прізвища часом призводили до непорозуміння й гумору. Наприклад, з різдвяних листівок, зокрема з України, інколи можна було дізнатися, що КІУСом керує родинна пара — чоловік і дружина. Від імені працівників КІУСу хочу подякувати Христині за багатолітню працю й побажати їй успіху у втіленні її пристрасної мрії — розбудові сучасного приміщення Українсько-канадського архіву-музею Альберти, що знаходиться в центрі Едмонтону.

Колонка директора дає мені можливість згадати низку інших важливих подій, які не можуть бути представлені в цьому номері ширше через брак місця. Протягом минулого року КІУС продовжив розвивати тісні зв'язки з нашими партнерами в Україні. 7 травня ц.р. професор Сергій Плохій був гостем на обіді, даному високодостойним Пітером Маккеєм, міністром закордонних справ Канади, на честь високодостойного Арсенія Яценюка, міністра закордонних справ України. У розмові з п. Яценюком професор Плохій проінформував новопризначеного члена українського кабінету про ролі КІУСу у розвитку академічних і культурних зв'язків Канади з Україною. У квітні у КІУСі з доповіддю виступив д-р Ігор Осташ, посол України в Канаді. Д-р Осташ обговорив із працівниками Інституту подальші можливості щодо академічних обмінів з Україною і дав високу оцінку зусиллям КІУСу з цього питання. Відвідини КІУСу професора Ігоря Пасічника, президента Острозької академії, та Ірини Матяш, директора Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (Київ), супроводжувалися їх-

німи виступами перед академічною й українською громадами та сприяли нашій співпраці з науковими установами в Україні. Такими ж були візити професора Юрія Макара з Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича та професора Марини Гримич з Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. КІУС і далі продовжує шукати нові шляхи розширення наших зв'язків із науковцями в Україні та підтримувати студентські обміни між Альбертським університетом і нашими українськими партнерами.

Насамкінець, завдяки Програмі дослідження Східної України ім. Ковальських КІУС зробив вагомий внесок у вивчення мазепинської епохи. Щорічно програма підтримувала літні археологічні розкопки Мазепиної столиці, Батурина, який перебував під облогою російської армії в 1708 р. 27–29 травня 2004 р. на співспонсорованій КІУСом міжнародній конференції в Санкт-Петербурзі д-р Тетяна Таїрова-Яковлева з Санкт-Петербурзького університету оголосила, що частину архіву Івана Мазепи, який вважався знищеним у ході наступу, було знайдено у Санкт-Петербурзі. Відкриття невідомих листів Івана Мазепи і листів до нього привело д-ра Таїрову-Яковлеву до висновку, що Мазепин архів не згорів у Батурині, а був привласнений командуючим російських військ. Програма Ковальських допомогла д-ру Таїровій-Яковлевій та її колегам у пошуках архіву й бібліотеки гетьмана Мазепи. Перший том цих знахідок був нещодавно опублікований д-ром Таїровою-Яковлевою, яка нині очолює Центр українських студій Санкт-Петербурзького університету. 11 травня 2007 р. д-р Таїрова-Яковлева відвідала КІУС, щоб офіційно представити книжку *Гетман Иван Мазепа: документы из архивных собраний Санкт-Петербурга*, вып. 1 (Санкт-

Петербург, 2007). Видавництво КІУСу займеться розповсюдженням цього тому, а програма Ковальських продовжить спільний проєкт із Санкт-Петербурзьким університетом, сподіваючись на публікації наступних томів. У той же час у рамках програми був профінансований проєкт чернігівського історика Сергія Павленка, спрямований на збирання документів мазепинської епохи. Перший об'ємний том цієї серії (*Доба гетьмана Івана Мазепи в документах*, 1142 сс.) щойно вийшов друком у Видавничому домі „Києво-Могилянська академія”, а праця над наступним томом триває. Під час свого візиту до КІУСу Тетяна Таїрова-Яковлева розповіла про свою останню книгу, *Мазепа* (Москва, 2007), видану одним із провідних московських видавництв. Ця книга, написана в популярному стилі, представить російському читачеві значно багатогранніший портрет Мазепи, ніж традиційний імідж „сепаратиста” й „зрадника”.

На завершення хочу ще раз подякувати д-рам Петрові й Дорис Кулям за їхній найщедріший дар та всім нашим жертводавцям, які так прихильно відгукнулися на наші потреби. Разом ми продовжимо розбудовувати успішний інститут.

У другій половині цього року торонтське бюро КІУСу перемістилося у нове приміщення. Едмонтонське бюро має перенестися до нового приміщення наприкінці березня 2008 р. Нові адреси подаються з правого боку на цій сторінці бюлетня.

Зенон Когут, директор

Канадський інститут українських студій

4-50 Athabasca Hall
University of Alberta
Edmonton, AB T6G 2E8

Телефон: (780) 492-2972
Телефакс: (780) 492-4967
Е-пошта: cius@ualberta.ca
Веб-сторінка: www.cius.ca

Бюлетень КІУСу
Передрук дозволено за поданням джерела. ISSN 1485-7979

Редактори: Богдан Клід і Мирослав Юркевич
Перекладач: Микола Сорока
Макетування: Пітер Матілайнен
Допомога при укладанні українського тексту: Ірина Пак

У справах, що стосуються Електронної енциклопедії українознавства, «Журналу українознавчих студій», Видавництва КІУСу, Центру ім. Петра Яцика просимо звертатися за адресою:

256 McCaul Street, Rm. 302
University of Toronto
Toronto, ON M5T 1W5

Телефон: (416) 978-6934
Телефакс: (416) 978-2672
Е-пошта: cius@utoronto.ca

Едмонтонське бюро КІУСу переміститься до Пембіна Хол після майже тридцятирічного перебування в Атабаска Хол. Нова адреса КІУСу з 1 квітня 2008 р.:
4-30 Pembina Hall
University of Alberta
Edmonton AB T6G 2H8

П'ятнадцять років праці в КІУСі: Розмова з Сергієм Плохієм

У червні ц.р., після 15 років праці в КІУСі, професор Сергій Плохій переїхав до Гарвардського університету, щоб зайняти свою нову посаду професора катедри історії України ім. Михайла Грушевського. Перед від'їздом він записав наступну розмову з директором Торонтського бюро КІУСу д-ром Франком Сисином.

Ви збираєтеся залишити КІУС після 15 років в Едмонтоні, так що це якраз добра нагода підбити підсумки про проведений тут час. Які були Ваші перші враження від Інституту й Альбертського університету і свідком яких важливих здобутків Ви стали за цей період?

Для мене, звичайно, все навколо було абсолютно новим, коли я вступив до академічної установи на Заході. Тому все, що я побачив в Альбертському університеті й Інституті, спочатку сприйняв без застережень. Я припустив, що так усе і має бути, так працюють західні установи й так функціонує українознавство на Заході. Тепер, озираючись назад, я усвідомлюю, що насправді КІУС — це унікальна установа: те, що відбувається тут, різниться від того, що відбувається на інших кампусах. У більшості північноамериканських університетів україністика чи славістика здебільшого перебувають під егідою Центрів російських і східноєвропейських студій, які приділяють головну увагу вивченню мов та постдокторським дослідженням. Члени правління таких центрів зазвичай не займаються там повсякденною діяльністю. У цьому розумінні КІУС унікальний: у нього свій власний мандат, своя мета і свій спосіб функціонування. Найважливішим є те, що він працює над довгостроковими науковими проектами. Один із них це, звичай-

но, *Encyclopedia of Ukraine*; інший — проект перекладу *Історії України-Руси* Грушевського, з яким я був тісно пов'язаний. Оглядаючись на 15 років назад, розумієш, що ти був часткою певних важливих починань, які вдалося здійснити. Пригадую, як я допомагав Вам коректувати статті для *Encyclopedia of Ukraine*; тепер вона існує як цілісний твір,

і все більше й більше її статей з'являється в Інтернеті. Те ж саме з перекладом Грушевського. Щоденна праця в КІУСі приносить видимі результати, які впливають на науку у спосіб, відмінний від того, яким керується типовий північноамериканський центр чи інститут. Мое сприйняття того, що є нормальним, змінилося й привело до більшого розуміння ролі, яку відігравав КІУС за останні п'ятнадцять років.

Ви приїхали як уже сформований історик; Ви вже займали значні посади в Україні як професор і як адміністратор. Як Ви змінилися як історик із часу приїзду? Що Вам дали контакти з істориками Аль-

бертського університету й інших закладів?

Я приїхав до Канади з Дніпропетровського університету, домівки унікальної школи вивчення історичних джерел, яку очолював Микола Ковальський (1929-2006). Це була єдина така школа в Україні 1970-80-х рр., досить успішна в плані публікацій і кількості задіяних у ній істориків. Ідеєю, яка живила цю школу, був справжній професіоналізм у дисципліні, яку контролювали партійні чиновники. Вона мала протистояти ідеологізації історичного знання й диктату партійних істориків, зацікавлення яких були обмежені ХХ століттям або історією Комуністичної партії й робітничої класи. Історики Дніпропетровська займалися ранньомодерною історією України (XVI-XVIII ст.) і в основному намагалися підтримати стандарти, закладені науковцями, які друкувалися ще в дорадянську епоху, до 1917 р. у Східній Україні і до 1939 р. в Галичині. Освіта, яку я отримав, була великою мірою позитивістська, яка приділяла головну увагу вивченню джерел за рахунок теоретичних узагальнень, які, беручи до уваги домінування партійного контролю, все одно були майже неможливі. Для нас це був спосіб збереження справжньої науки. Такий підхід членів дніпропетровської школи привернув увагу науковців Заходу, таких як Ви та інших у Гарварді. Ось чому, можливо, мене й запросили до Альбертського університету.

Приїхавши до Канади, я отримав унікальну нагоду ознайомитися з провідними напрямками у західній науці й оцінити, що відбувалося в історичній науці з 1917 р. Добре знання історичних фактів і джерел допомогло мені асимілювати ці нові напрями і якоюсь мірою ще раз відкрити себе як історика. Читаючи

Ваші праці й праці інших істориків, я навчився думати по-іншому і застосовувати нетрадиційні підходи. Мені важко оцінити те, що вийшло в результаті, але тепер у мене інший підхід до історії, і я не думаю, що ця трансформація сталася б, якби я не був у КІУСі. Альбертський університет у цілому створив унікальну атмосферу для обміну ідей. Тут, здається, сконцентрована найбільша кількість фахівців із українознавства — чи то в історії, літературі, мові — поза межами України і, звичайно, у Північній Америці.

В Інституті ви переважно працювали в Центрі ім. Петра Яцика, займаючись насамперед проектом перекладу *Історії* Грушевського. Що б Ви могли сказати про цей проєкт? Що він Вам дав і яка, на Вашу думку, його значимість?

Проєкт перекладу *Історії України-Руси* Грушевського — це перший по-справжньому міжнародний проєкт, у якому я брав участь. І його міжнародний статус визначається не лише зв'язками між істориками Канади і США. Я дуже тісно співпрацював із істориками України; просив поради у фахівців із Польщі та інших країн, так що це був унікальний і захоплюючий спосіб запізнатися з міжнародною групою науковців й міжнародною наукою як такою. Проєкт Грушевського об'єднав два світи, до яких, думаю, я належу — традиційної української науки й західного академічного світу. У рамках проєкту переклад *Історії* Грушевського здійснюється не просто на англійську мову, а й на мову сучасної науки. Тут поєднується більш традиційна наука з вимогами сучасного читача й сучасної історіографії, що було для мене дуже корисним. Цей проєкт також спонукає до читання Грушевського. Раніше я підходив до його *Історії* так, як підходять до будь-якої роботи подібного масштабу, вишукуючи певні теми, які тебе цікавлять, або епізоди. Працюючи над перекладом, треба перечитати кожен том від

початку до кінця, і не один раз, і це чудовий спосіб дізнатися більше про історію й культуру України. Також починаєш цікавитися темами, які б ніколи тобі не трапилися за інших обставин. Так що Грушевський завжди поруч, чи ти працюєш над своїм власним проєктом, читаєш нову літературу, чи працюєш із студентами.

Ви також започаткували й розробили релігійно-культурну програму в КІУСі. Що спонукало Вас до цього і які здобутки Ви досягли?

The Cossacks and Religion in Early Modern Ukraine

Serhii Plokhyy

Новаторське дослідження Сергія Плохія обґрунтовує роль релігії в козацьких заплатах наприкінці XVI – початку XVII ст., а також за часів Хмельниччини в середині XVII ст.

Програма дослідження релігії й культури, яка первісно називалася „Програмою дослідження Українських Церков”, є вагомим складником моєї приналежності до КІУСу. Програма була заснована 1996 р. за ініціативою професора Богдана Боцюркова, який передав КІУСу свою бібліотеку й архів, щоб закласти джерельну базу для такої програми. На знак визнання дару професора Боцюркова бібліотека носить його ім'я, а КІУС проводить щорічну меморіальну лекцію, на якій з допо-

відами виступали такі промовці, як колишній міністр закордонних справ України Борис Тарасюк та співзасновник Української Гельсінської групи Мирослав Маринович. Із коштів програми був частково профінансований переклад українською мовою і видання у Львові книги професора Боцюркова про ліквідацію Української Греко-Католицької Церкви сталінським режимом. Також у рамках програми було здійснено видання матеріалів Першого собору Української Автокефальної Православної Церкви (1921) та підтримано дослідницькі проєкти молодих науковців в Україні. Я надзвичайно вдячний українській громаді за підтримку діяльності програми. Особливо дякую професорові Богдану Медвідському та пані Стефанії Юрківській за їхню постійну підтримку за останні десять а то й більше років.

КІУС має багато проєктів і різних ініціатив, пов'язаних із Україною і спробами вплинути на розвиток української науки. Оскільки Ви приїхали з України, Ви могли відігравати ключову роль у цьому процесі. Що Ви думаєте про це, озираючись на 15 років таких контактів?

Проєкт перекладу *Історії* Грушевського був одним із найперших проєктів, сягаючи 1991-92 рр., який започаткував дійсну співпрацю з Україною та її науковцями. І тут не йшлося просто про допомогу українській науці вижити в складний період, хоч і це було присутнє. Це була співпраця на рівній основі. Для проєкту потрібні були інформація і знання з України, і в цьому плані це було щось нове, попереду свого часу. Той факт, що я продовжив свою наукову кар'єру в КІУСі й Центрі ім. Петра Яцика, стало певною мірою результатом такого нового підходу. Сподіваюсь, що з подальшим розвитком співпраці Ви будете просити українських науковців допомогти не лише з бібліографією, перевіркою власних назв і уточненням окремих

фактів, але й з написанням вступів до нових томів й переоцінкою доробку Грушевського. І це допомогло б українській історіографії увійти в головне річище світової науки.

Одна з особливостей КІУСу, яка відрізняє його від більшості подібних установ, це співпраця з українсько-канадською громадою і тісний зв'язок із цією громадою. Прибувши до КІУСу й до Канади, Ви також стали часткою української громади, яка була новою для Вас. Цікаво, яку роль вона відіграла у Вашому розвитку і якими Ви бачите її взаємини з Інститутом у майбутньому?

Українські студії в Північній Америці були б, напевно, неможливі без підтримки з боку української громади. Така підтримка має різні форми: від використання політичного впливу для заснування різних інституцій, таких як КІУС, до внесення пожертв на індивідуальні проекти. Центр ім. Яцика не існував би без такої пожертви. З боку громади є певні очікування щодо завдань і характеру української науки, і це не завжди може узгоджуватися із внутрішніми вимогами наукових

закладів та особистими й колективними сподіваннями науковців. Наука насамперед повинна відкривати нові обрії, спонукати до відмінного мислення й піддавання сумнівам існуючі «істини». Наука стосується незнаного, відкриття: можливе знання напрямку, але не результату. Громада зі свого боку часто готова підтримувати проекти, де жертводавці вже знають відповідь або думають, що знають її. Існує внутрішня напруга між цими двома тенденціями. З одного боку, університети в цілому і КІУС зокрема повинні служити інтересам громади; з другого боку, науковий заклад повинен бути вірним своєму покликанню відкривати нові обрії й перспективи. Як урівноважувати ці іноді суперечливі вимоги? Думаю, що КІУСу в цілому вдалося розв'язати цю проблему.

Ви прибули до Канади не один, а з дружиною і дітьми. Ваше рішення залишитися тут не було раптовим; воно формувалося поступово й супроводжувалося вагомими змінами для родини. Що Ви можете розказати про це?

Ми прибули до Канади на п'ять місяців, можливо на півроку. Це

була чудова можливість для нас на багатьох рівнях. Для родини це була нагода побачити інші світи. У мене перед тим уже була така можливість, так що я хотів цього для дружини й дітей. Згодом наше перебування тут розтягнулося на рік і довше. Протягом перших чотирьох-п'яти років ми думали: гаразд, ще півроку і ми повертаємося в Україну. Спочатку ми хотіли, щоб наші діти вивчили англійську мову, наскільки це було можливо, й скористалися з переваг західної системи освіти. Коли ми усвідомили, що, можливо, залишимося, ми почали дивитися по-іншому на Канаду, навколишню громаду і наші цілі щодо мови й культурного досвіду. Ми вдячні за підтримку з боку української громади в цілому й окремих її членів. У цьому пляні ми дійсно мали привілей, особливо порівнюючи з тими, хто приїхав пізніше. Тепер немає нічого надзвичайного, коли з України приїжджають родини з дітьми. Ми насправді були приємно здивовані увагою, яку ми отримали, і почуваємося глибоко вдячні тим, хто підтримав нас, особливо у перші роки. Без сумніву, наші стосунки з українською громадою Едмонтону збагатили наше життя як культурно, так і емоційно. Куди б ми не поїхали, наш едмонтонський досвід буде завжди з нами як щось дуже пам'ятне і дороге.

Ви їдете до Гарварду, де очолите катедру ім. Грушевського й будете активними в Українському науковому інституті. Які у Вас плани, і що Ви хотіли б досягти на новій посаді?

Для мене нове призначення — це визнання роботи, зробленої в Інституті і в Центрі ім. Яцика. Процес вибору кандидата був складним, і мені довелося конкурувати з науковцями з усього світу, які представляють різні установи й історіографічні традиції. Я зобов'язаний своїм успіхом атмосфері, яка існувала в Інституті протягом останніх 15 років і яка давала змогу працювати

продуктивно мені й іншим. Для мене призначення в Гарварді — це новий рубіж і нова можливість. Науковці, політики й громадськість в цілому звертають увагу на те, що відбувається в Гарварді і про що там говорять. Важливо використати цю можливість, щоб впливати на напрям нової науки про Україну.

Мені здається, що існує потреба в новому підході до розвитку українських студій у Північній Америці. Старий підхід, запроваджений батьками-засновниками українознавства в 1970-х рр., потребує кардинального перегляду.

Чому такий перегляд необхідний? Тому, що українські інституції в Північній Америці входять у нову епоху. Мій особистий досвід в Альбертському університеті це добре демонструє. Інститут і його видав-

ництво були створені в середині 1970-х рр. як спосіб упровадження українських студій у західній академічний світ, який не розглядав їх як легітимну ділянку дослідження. Тоді було складно видавати книги на українську тематику в академічних видавництвах — принаймні, в добрих видавництвах. Все це змінилося на сьогодні, частково в результаті продуктивної праці цих інституцій і частково через зміни політичного й культурного клімату. Поява незалежної України дала новий поштовх і легітимність розвитку українських студій. З іншого боку, існує велика нестача кваліфікованих спеціалістів, які могли б проводити дослідження й публікувати свої результати. Старше покоління науковців на порозі пенсійного віку. Стає все менше й менше людей, які б могли редагува-

ти книги, що ми пишемо, дотримуючись відповідних стандартів. Мій досвід показує, що рівень редакторської праці в КІУСі вищий, ніж у найкращих університетських видавництвах світу, але немає молодих редакторів. Все менше й менше людей, які рівною мірою спілкуються англійською й українською мовами і можуть узятися до таких завдань. Треба переосмислити завдання і напрям діяльності українознавчих інституцій на Заході. Одне можливе рішення, звичайно, бачиться в тому, щоб об'єднати наші ресурси й поліпшити співпрацю між Гарвардом, Альбертським університетом та іншими центрами українських студій у Північній Америці. Я вірю у глобалізацію українознавства і працюватиму задля цієї мети.

Христина Когут

Христина Когут, довголітня адміністративна працівниця КІУСу, вийшла на пенсію 30 червня 2007 р. Пані Когут, яка має ступінь бакаляра з Альбертського університету й вивчала бібліотечну справу в Торонтському університеті, розпочала свою працю в КІУСі помічницею бібліотекаря у 1978 р. 1979 р. вона взяла річну відпустку, щоб допомогти батькам, Григорію й Стефанії Йопикам, управляти рестораном („Асторія”). У вересні 1980 р. вона повернулася на посаду адміністративної працівниці головного бюро й стала головною адміністраторкою в 1984-85 рр. З 1986 р. вона також наглядала за співпрацею з жертводавцями. З 2000-2001 академічного року й до відходу на пенсію вона була фінансовою працівницею, відповідальною за бюджет КІУСу.

Пані Когут добре відома в українській громаді Едмонтону. З кін-

ця 1970-х рр. вона належить до Клубу українських професіоналів і підприємців Едмонтону, а в 1992-93 рр. була президентом клубу. Вона теж була серед засновників едмонтонського відділу Суспільної служби українців Канади.

Пані Когут є президентом Українсько-канадського архіву-музею Альберти (УКАМА) з 1992 р. Нині

вона постійно працює в УКАМА, насамперед над перенесенням музею до нового приміщення у центрі Едмонтону — в готелі „Лодж” (що є історичною пам'яткою міста). КІУС бажає їй успіху в цій потрібній справі — продовженні піонерської роботи її батьків, співзасновників УКАМА.

Нові видання

Новаторське дослідження про харизматичного українського письменника

Опублікована Видавництвом КІУСу разом із видавництвом Факт (Київ) книга *Його таємниці або прекрасна ложа Хвильового* Леоніда Плюща — це новаторське дослідження літературної спадщини харизматичного провідника українського культурного ренесансу 1920-х рр. Миколи Хвильового.

Витончений прозаїк, поет та есеїст, Хвильовий був водночас провідним організатором культурного життя в Україні та творцем літературних організацій. Він був одним із засновників літературної групи «Гарт» у 1923 р., та, скоро розчарувавшись у можливостях тієї групи й невдоволений її конформізмом супроти офіційної партійної лінії, він створив групу «Урбіно», а згодом елітарну «академію літератури» ВАПЛІТЕ. Хвильовий був ініціатором «літературної дискусії» 1920-х рр., — знаменної події в історії української культури, значення якої виходило далеко за межі суто літера-

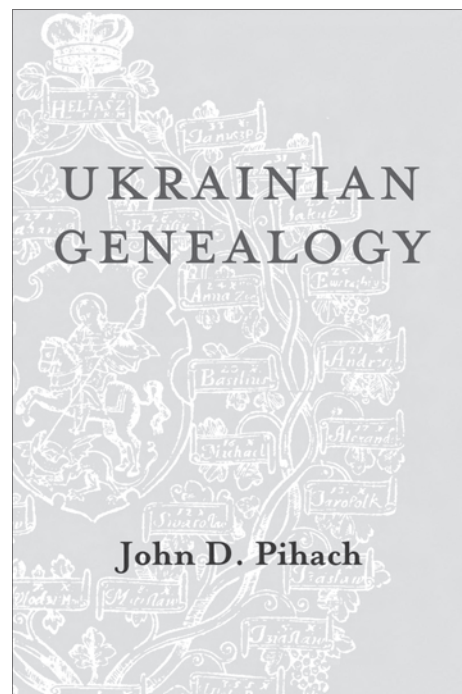
турних питань, — і реальним провідником українського культурного руху свого часу. Його самогубство 1933 р. було відчайдушним актом протесту проти сталінського терору в Україні та голодомору 1932-33 рр.

З огляду на його харизматичний вплив на сучасників, а також і складність його прозово-ліричних текстів, для багатьох дослідників його спадщини постать Хвильового-політика і Хвильового-культурного діяча тривалий час затьмарювала творчість Хвильового-письменника. Новаторське прочитання Плющем прози, поезії і есеїв Хвильового показує його не в політизованому світлі, як симпатика комуністичної ідеології (хоч і з сильним українським національним характером), а в світлі мистецькому: як майстра-прозаїка і містика, який розробив витончений код трансцендентних символів та ідей, пов'язаних з містичним ученням антропософії. Обговорюючи твори Хвильового, Плющ переосмислює також багато усталених уявлень про українську культуру 1920-х рр. і розкриває містичні елементи у творах інших українських і російських «революційних» письменників.

Математик за освітою, Леонід Плющ добре відомий як колишній дисидент і палкий критик порушень прав людини в СРСР, який був заарештований КГБ у 1972 р. і насильно відправлений до психіатричної лікарні. Тиск з боку французьких математиків призвів до його звільнення й вигнання з СРСР у 1976 р. Відтоді Плющ мешкає у Франції. Його автобіографія *У карнавалі історії* була видана 1977 р. й перекладена англійською, французькою, італійською й німецькою мовами. Як літературознавець Плющ дебютував працею *Екзод Тараса Шевченка*, виданою Видавництвом КІУС у 1986 р. Він також автор численних есеїв і

статей з питань літературознавства й літературної критики.

Книжку *Його таємниці* можна придбати у твердій палітурці за 59.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни у доларах США).

Видано давноочікуваний довідник з української генеалогії

З метою задовольнити зростаючі намагання північноамериканців віднайти інформації про свій родовід в Україні Видавництво КІУСу опублікувало англomовний посібник для генеалогічних досліджень: *Ukrainian Genealogy: A Beginner's Guide* Джона Д. Піхача (John D. Pihach).

Ukrainian Genealogy — це довідник передусім для тих, хто розшукує інформації про своїх предків в європейських архівах та інституціях. Проте книга звертає увагу також на північноамериканські документи, що стосуються українців або мають відношення до імiгрантського життя. Оскільки переважна більшість

осіб українського походження в Канаді й США — це вихідці із західної України та південносхідної Польщі, у довіднику наголошуються джерела з цих регіонів. Книга призначена у першу чергу для північно-американців українського етнічного походження, хоча частина матеріалів може бути корисною і для інших національних груп, чий предки проживали на українських землях.

Книга складається з дванадцяти розділів, трьох додатків, бібліографії та покажчика. Вона містить численні мапи, таблиці й зразки документів. Читачі знайдуть у ній також цінні поради щодо різних практичних питань стосовно генеалогічних досліджень — від доступу до архівних матеріалів до зразків впорядкування та інтерпретації фактичних даних.

У перших двох розділах обговорюються загальні питання, з якими треба ознайомитися перед початком досліджень. Вони містять короткий огляд відповідної літератури та бібліотечних джерел, детальнішу інформацію про генеалогічні товариства та короткий огляд історії України крізь призму еміграційних процесів. У третьому розділі розглядаються проблеми, пов'язані з власними іменами, і подається таблиця імен та їхніх можливих міжмовних транслітерацій і варіантів. У четвертому та п'ятому розділах описується релігійне життя перших поколінь українських поселенців у Північній Америці і пояснюється, як знайти відповідні церковні документи. Одну з найскладніших проблем — визначення назви місця поселення предків — описано в шостому розділі. У сьомому розділі пояснюється, як знаходити географічні місця на мапі, описуються різні адміністративні поділи, які існували в минулому, та демонструється багато різних типів мап, які точно вказують місцезнаходження предківського села або навіть будинку. Джерела для вивчення історії відповідного регіону подані у восьмому розділі, а розділи

9 і 10 присвячені питанням метричних записів (zareєстрованих церковною) про дату народження, одруження й смерті, що є головним джерелом генеалогічного пошуку. В останніх двох розділах (11 і 12) представлено огляд австрійських земельних актів та інших відповідних документів. У додатках описано схеми української транслітерації та подано довідкову інформацію про різні мови та рукописні шрифти, які використовувалися для ведення записів. Тут також подано вказівки, як проводити генеалогічні пошуки для членів інших етнічних груп, які мають своє коріння в Україні, та додано список корисних веб-сторінок.

Автор *Ukrainian Genealogy* Джон Піхач отримав бакалярський ступінь з фізики в Університеті Британської Колумбії та вивчав мистецтво у Ванкуверському народному коледжі. Він провів багато років у мандрах Азією та Європою, здійснивши кілька подорожей до Східної Європи, де проводив генеалогічні дослідження в декількох архівах. Сьогодні він працює метеорологом та завідує бібліотекою Східноєвропейського генеалогічного товариства у Вінніпезі. Пан Піхач є також автором декількох статей з питань галицької генеалогії.

Ukrainian Genealogy можна придбати у м'якій палітурці за 34.95 кан. дол. та в твердій палітурці за 64.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни в доларах США).

Перше видання роману із життя іммігрантів

Видавництво КІУСу у співпраці зі львівським видавництвом „Піраміда” вперше опублікувало роман із життя українських піонерів у західній Канаді — *Ключ журавлів: Повість з життя українських емігрантів в Канаді*. Роман написаний видатним громадським діячем, видавцем, перекладачем і протестантсь-

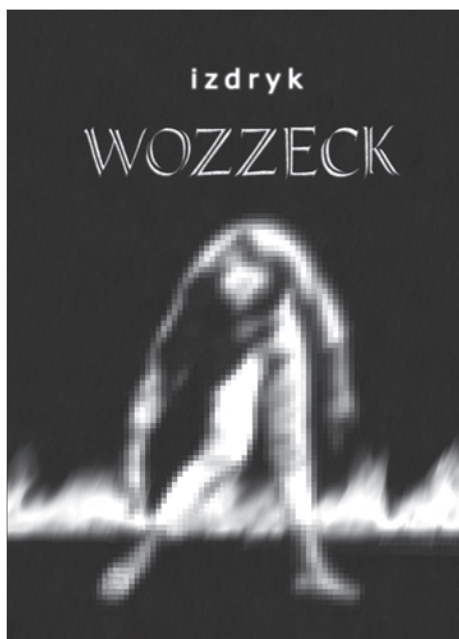
ким священиком Зигмунтом Бичинським (1880–1947). Народжений в Урмані Бережанського повіту, Бичинський емігрував до США в 1904 р., а через три роки переїхав до Канади разом із своєю дружиною Анною Курило, народженою в Америці дочкою лемківських іммігрантів. Протягом 1907–10 рр. пара мешкала у Вінніпезі, Едмонтоні й околиці Вегревілю, перебравшись потім на шість років до Пенсільванії. Від 1917 до 1919 р. Бичинські мешкали біля Канори в Саскачевані, а згодом повернулися до Вінніпегу, де Зигмунт до 1928 р. редагував газету *Канадійський ранок*. Протягом наступних двох років Зигмунт і Анна перебували у західній Україні як протестантські місіонери, після чого назавжди покинули Європу й провели остаток свого життя у штаті Мічіган.

У Канаді Зигмунт якийсь час працював редактором *Канадійського фермера*, одночасно наглядаючи за виданнями перших збірок оригінальної українсько-канадської літератури. Серед його численних літературних здобутків — біографії Мартина Лютера та Яна Гуса, а також книга

про протестантизм; переклад українською мовою роману Лью Воллеса *Бен Гур*; оригінально написана україномовна історія Канади; та допомога (разом із дружиною Анною) дру Александрові Джардіну Гантеру в перекладі й виданні *The Kobzar of Ukraine* (1922), в якому представлені вибрані поезії Тараса Шевченка.

На ниві прозової творчости Бичинський написав низку коротких оповідань про Новий світ, кілька з яких з'явилися у львівському журналі *Літературно-науковий вісник*. Над романом *Ключ журавлів* він працював з початку 1930-х рр. і завершив його у 1945 р. Незважаючи на всі старання Бичинського опублікувати рукопис у Вінніпезі, цей епос так ніколи й не був виданий. У романі розповідається про Олександра (Сандика) Федака та його дружину Анну, які разом із кількома сусідами-односельцями емігрували з карпатського села до степового Саскачевану. Описуючи їхнє рішення покинути батьківщину, саму подорож та перші важкі роки на фермах, роман засвідчує поступову адаптацію Федаків і їхніх друзів-емігрантів до нового життя серед канадських прерій. Асиміляція, дискримінація, участь у виборах, події Першої світової війни та прикрі релігійні чвари серед українців — такі та інші питання піднімаються у цьому романі, в якому довільні автобіографічні епізоди переплітаються з історичними подіями. Книга закінчується тим, як уже літній Сандик із дружиною відвідують Україну, де усвідомлюють трагедію свого роздвоєння між перспективою нового життя в Канаді й неможливістю повернення до минулого на батьківщині — звідси й раптова смерть головного героя, яка символізує примирення цих двох екстремів.

Ключ журавлів можна придбати у твердій палітурці за 49.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни у дол. США).

Воццек та його автор

Переклад роману *Воццек* Юрія Іздрика, який недавно вийшов друком у Видавництві КІУСу, пропонує читачеві один із найпомітніших здобутків пострадянської української літератури. Подібно до *Рекреацій* Юрія Андруховича, виданого видавництвом КІУСу 1997 р., *Воццек* належить сьогодні до найбільш обговорюваних літературних творів в Україні. Він функціонує як ключовий репрезентант сучасної української культури за межами країни.

Воццек пропонує постмодерне вправління у конструюванні й деконструюванні тексту, в якому автор простежує межі власного „я” крізь безліч посилок та словесних ігор. Роман є своєрідним пошуком нової форми в літературі, яка б виразила екзистенційні проблеми сучас-

ної людини. Ставлячи під сумнів численні усталені у суспільстві істини, Іздрик вивертає і руйнує світ, а потім пробує зібрати його по частинах, так щоб знайти рівновагу й порозуміння.

Юрій Іздрик, народжений у західноукраїнському промисловому місті Калуші 1962 р., — ключова постать у пострадянській українській культурі. Як письменник, художник і музикант Іздрик, сам і у співпраці з іншими інтелектуалами, причетний до значних мистецьких досягнень цього періоду. Він автор чотирьох прозових творів: *Воццек* (1997), *Острів Кркта інші історії* (1998), *Подвійний Леон* (2000) та *АМТМ* (2005). З 1990 р. він працює редактором літературно-мистецького журналу *Четвер*, перетворивши його наприкінці 1990-х із рупору свого покоління у вкрай необхідний форум молодих літературних талантів України.

Роман Іздрика *Воццек* уперше був опублікований у 1997 р. у „Лілеї-НВ”, відносно невеликому, але престижному видавництві сучасної української художньої літератури, яке приділяє головну увагу так званому Станіславському феномену, хоч і не обмежується ним. Це вільне об'єднання творчих особистостей міста Івано-Франківськ (відоме у 1939-62 рр. як Станіслав), зокрема таких, як Юрій Андрухович, Тарас Прохасько та Ярослав Довган, які були серед найактивніших подвижників нової української культури в 1990-х роках.

Англійською мовою *Воццека* переклав професор Марко Павлишин,

Видання в-ва КІУСу

можна замовляти на захищеній Інтернет-сторінці видавництва (www.utoronto.ca/cius), е-поштою (cius.press@ualberta.ca), телефоном (780-492-2973), факсом (780-492-4967), або написавши на таку адресу:

CIUS Press
430 Pembina Hall
University of Alberta
Edmonton, AB, Canada T6G 2H8

директор Лекторату україністики ім. Миколи Зерова та завідувач Школи мов, культур і лінгвістики Монашського університету в Мельбурні, Австралія. Як зазначив д-р Павлишин у своєму вступному есеї, перед Іздриковим літературним творінням існувало три Воццеки. Йоган Християн Войцек був історичною постаттю, який у приступі ревностів 1821 р. замордував свою дружину, запідозрівши її у подружній невірності. Другий *Войцек* — це назва п'єси, написаної Георгом Бюхнером у 1830-х рр. І третій *Воцек* — опера, написана Албаном Бергом і поставлена в Берліні у 1920-х рр.

Іздриків *Воцек* складається із двох майже однакових за обсягом

головних частин — „Ніч” і „День”. Відбиваючи реальність, частина „День” містить більше дій, ніж „Ніч”, але обидві вони складаються переважно з роздумів і снів. Насичений словесними іграми й інтертекстами, роман, без сумніву, став випробуванням для перекладача. На щастя для англomовного читача, Марко Павлишин, який добре обізнаний із творчим доробком Іздрика, здійснив чудовий переклад. Він простежив різні алюзії в романі, супроводивши їх поясненнями; для кращого пояснення перекладач періодично звертається до попередніх публікацій, які містили коментарі про роман. Іздрикове гостре відчуття іронії — потенційне джерело

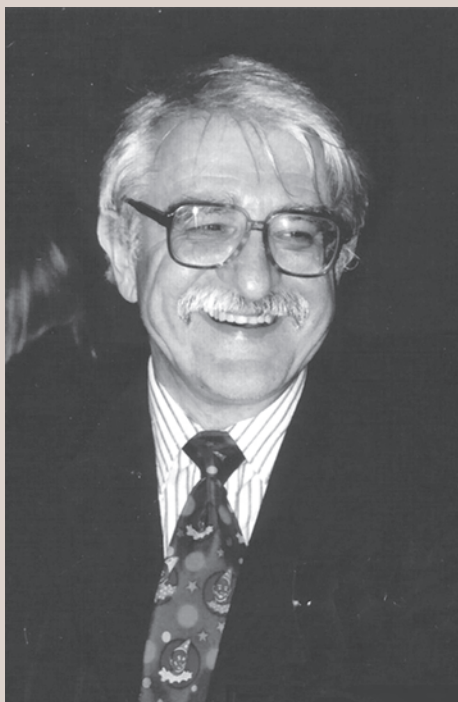
труднощів для будь-якого перекладача — добре відтворене в англійському тексті. Книга також містить вступний есеї Павлишина, який представляє *Воццека* читачеві й дає короткий, але вичерпний огляд культурного середовища пострадянської України, а також бібліографію інших англomовних аналізів цієї теми.

Книгу можна придбати у м'якій палітурці за 24.95 кан. дол. і у твердій палітурці за 44.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни в доларах США). (Перекладено з огляду в *Ukrainian Weekly*, 14 січня 2007 р., написаного д-ром Марком Андричиком з Колумбійського університету у Нью-Йорку.)

Журнал українознавчих студій

Протягом 2007 р. з'явилися два номери *Журналу українознавчих студій*: том 31, № 1–2 (літо–зима 2006) та том 32, № 1 (літо 2007).

31-ий том складається із шести статей, чотирьох статей-рецензій та семи книжкових рецензій. Три статті присвячені питанню української імміграції. Професори Всеволод Ісаїв, Вік Сацевич та Євген Дувалко показують, як етнічні суспільні зв'язки допомагають новоприбулим іммігрантам знайти працю й облаштуватися економічно в Торонті. Олег Воловина подає статистичний аналіз етнічних, статевих, вікових і професійних характеристик останньої хвилі української імміграції до США. Бельгійські дослідники Махтельд Венкен і Ідесбалд Годдеріс подають детальну історію української імміграції до Бельгії та її громадське життя від 1920 до 1950 рр. Київський історик Юрій Шаповал у своїй статті аргументує, що й через півстоліття після смерті Сталіна його правління все ще вимагає на-

Тарас Закидальський, редактор *Журналу українознавчих студій*

лежної оцінки. Історик театру зі Львова Світлана Максименко розповідає про Йосипа Стадника як директора й актора Львівського українського театру в часи німецької окупації 1941–42 рр. Нарешті філософ Лариса Довга аналізує погляди Інокентія Гізеля на свідомість

в його трактаті 1669 р. *Мир з Богом людини*.

Серед статей-рецензій Джордж Лібер дає оцінку біографії Олександра Довженка, що належить перу покійного Романа Корогодського; Сергій Ціпко розглядає п'ять недавніх праць про українську економічну міграцію до європейських країн та нових іммігрантів до України, Валерій Полковський аналізує новий словник сучасної української мови, а Томас Примак оцінює здобутки Українського історичного товариства та його журналу, *Український історик*, у сорокову річницю з дня їхнього заснування.

У першому номері *Журналу українознавчих студій* за 2007 р. ідеться про українську літературу (три статті) та політичні процеси в Україні (дві статті). Другий номер, який вийде наприкінці року, присвячений видатному літературознавцю Дмитрові Чижевському у зв'язку з тридцятьою річницею від дня його смерті.

Новини КІУСу

Історична пам'ять і суперечливі питання про Другу світову війну в Україні

Від закінчення Другої світової війни минуло понад 60 років, але історична пам'ять про ту війну й незгоди в оцінці її сутності та ролі комбатантів часто виливаються в емоційні й сильно політизовані диспути. Щоб спробувати дати відповіді на ці суперечливі питання, КІУС профінансував і організував два великі заходи про Україну у Другій світовій війні в 2006-7 академічному році.

Семінар „Друга світова війна в Україні: колективна пам'ять у світлі історії” відбувся 29 листопада 2006 р. Ідея організації такого заходу постанала, коли КІУС запросив Владислава Гриневича, провідного наукового працівника Інституту політичних і етнонаціональних досліджень Національної академії наук України, до Едмонтону. У деяких своїх публікаціях про Другу світову війну д-р Гриневич окреслив конструювання радянського міту про війну та, після здобуття Україною незалежності, часткову його деконструкцію й створення конкуруючого національного міту. Україна залишається глибоко розколотою щодо питання колективної пам'яті про війну.

Семінар, який був спонсорований КІУСом та відділом історії і класичних студій Альбертського університету, складався з чотирьох секцій та заключного круглого столу. На першій секції були представлені доповіді д-ра Сергія Плохія (КІУС та відділ історії і класичних студій) і д-ра Сергія Єкельчика (відділ історії та германських і російських студій університету Вікторії). Д-р Плохій розповів про недавні спроби відзначення Ялтинської конференції 1945 р., а д-р Єкельчик проаналізував за-

Загін Української повстанської армії (УПА) сфотографований у 1947 р. в американській зоні окупації в Німеччині.

початкування масових радянських політичних ритуалів у Києві 1943-45 рр. У другій секції д-р Богдан Гарасимів (професор-емерит політології Калгарського університету) розповів про експлуатацію конкуруючих поглядів на Другу світову війну політичними силами в ході виборчих кампаній в Україні 2002-2006 рр. Темою доповіді Владислава Гриневича було значення історіографії Другої світової війни як дієвий фактор у сучасній українській політиці. Пер Андерс Рудлінг (відділ історії і класичних студій) представив доповідь про „Велику вітчизняну війну” і творення сучасної Білорусі. У третій секції виступив Дейвід Марплз (відділ історії і класичних студій та КІУС), який оглянув найновіші праці про дивізію зброї СС „Галичина”. Д-р Петро Потічний (професор-емерит політології МакМастерського університету) розглянув *Літопис*

УПА як джерело вивчення національно-визвольної боротьби в Україні. У четвертій секції Ярс Балан (КІУС) розповів про спогади свого батька про Другу світову війну. Д-р Іван Химка (відділ історії і класичних студій) поділився думками про книгу Даниїля Мендельсона *Lost*, а д-р Богдан Клід (КІУС) проаналізував тексти пісень про Другу світову війну в українській рок-музиці. На заключній сесії Владислав Гриневич розповів про недавні історичні праці про Другу світову війну в Україні, звернувши, зокрема, увагу на питання, які вимагають подальших досліджень.

Другий захід, щорічна Шевченківська лекція, що спонсорується КІУСом та Клубом українських професіоналістів і підприємців Едмонтону, відбувся 30 березня 2007 р. Д-р Петро Потічний, провідний знавець повстанської діяльності в

Україні в період війни, виголосив промову на тему „Українська повстанська армія (УПА): що ми знаємо за 65 років з дня її заснування?”

У своєму виступі д-р Потічний розглянув деякі з основних суперечностей, пов'язаних із УПА. Перша стосується загальної тенденції поєднувати УПА з Організацією українських націоналістів (ОУН), насамперед із відламом, очолюваним Степаном Бандерою (ОУН-б), що привело до вживання акроніма ОУН-УПА. Професор Потічний відзначив, що таку дефісну назву першими вжили радянські органи безпеки, щоб дискредитувати УПА, пов'язавши її з ідеологією інтегрального націоналізму ОУН 1930-х рр. Визнаючи важливу роль, яку відігравали члени ОУН в УПА, д-р Потічний підкреслив, що УПА була підпорядкована Українській Головній Визвольній Раді — підпільному керівному органу, який мав ширшу підтримку, ніж ОУН-б. Друга суперечність стосується кількості людей, втягнутих в УПА й підпільну діяльність у цілому. Звідси й третя суперечність: намагання радянської пропаганди створити образ УПА як збориська недисциплінованих бандитських ватаг. Тут професор Потічний підкреслив подібність УПА до регулярної армії, відзначивши старання радянської сторони створювати озброєні групи, схожі на загони УПА й імітувати їх. Професор Потічний також обговорив суперечності стосовно ідеології, зробивши висновки, що ідеологія УПА в основному формувалася на демократичних засадах, викладених у писаннях воєнного періоду Осипа Дякова (Горного), П. Полтави (Федуна) й інших, а не на ідеях інтегрального націоналізму Дмитра Донцова, які стали популярними у міжвоєнний період. Професор Потічний також розповів про польсько-український конфлікт, підкреслюючи його довгу історію і припускаючи, що нестача землі була част-

ково тим фактором, що пояснює жорстокість боротьби та втягнення селян у волинську трагедію 1943 р., у якій загинуло багато польського цивільного населення. До інших факторів належали пляни включити Волинь до складу Польщі, німецьке й радянське втручання та неспроможність керівництва польського й українського підпілля досягти порозуміння. Щодо Голокосту, то д-р Потічний відзначив, що, хоча населення і знало про масові вбивства євреїв в Україні, не існує жодного документального свідчення, яке б підтверджувало припущення, що УПА заохочувало або підтримувало його. Найбільшим прорахунком проводу українського підпілля, однак, було те, що воно не виступило із заявою про осуд чи стурбованість. Д-р Потічний також зазначив, що йому нічого не відомо про спроби єврейського проводу встановити контакт із проводом українського підпілля.

Під час лекції і після неї промовець торкнувся свого власного досвіду воєнної доби. Д-р Потічний, виходець із села Павлокома біля Перемишля (нині у Польщі), став воїном-повстанцем у віці 14 років після масового вбивства своїх односельців солдатами польської Армії крайової у березні 1945 р. Д-р Потічний служив в УПА до 10 вересня 1947 р., коли залишки його загону (36 воїнів) під проводом Михайла Дуди (Громенка) перейшли з радянської зони окупованої Австрії до контрольованої американцями зони в Німеччині. Він отримав

ступінь доктора філософії з політичних студій у Колумбійському університеті 1966 р. і того ж року розпочав свою академічну кар'єру як професор політології МакМастерського університету в Гамільтоні, Онтаріо. Він вийшов на пенсію у 1995 р.

За свою кар'єру д-р Потічний виявляв особливе зацікавлення стосунками між українцями та їхніми сусідами. Він організував низку конференцій з даної тематики, результатом яких стали публікації у Видавництві КІУСу книг, редактором або співредактором яких він був: *Poland and Ukraine: Past and Present* (1980); *Ukrainian-Jewish Relations in Historical Perspective* (1988); та *Ukraine and Russia in their Historical Encounter* (1992).

З 1975 р. д-р Потічний працює головним редактором документальної серії *Літопис УПА*, у якій на сьогодні вже вийшов 61 том. Він є співредактором збірника *Political Thought of the Ukrainian Underground: 1943-1951* (1986), виданого Видавництвом КІУСу. Він також є автором документальної історії свого рідного села — *Павлокома, 1441-1945: історія села* (Львів і Торонто, 2001).

Заходи, спонсоровані КІУСом, показали, що багато суперечностей, пов'язаних із Другою світовою війною, залишаються недослідженими. Ці дві події також продемонстрували значне наукове й громадське зацікавлення ходом Другої світової війни в Україні, її аналізом і пам'яттю про неї.

**Вкладайте в майбутнє
української науки**

**Підтримуйте Канадський
інститут українських студій**

Семінари й лекції КІУСу (2006–7)

11 жовтня. Олена Пристайко (Центр миру, конверсії та зовнішньої політики України, Київ), „Українські перспективи європейської інтеграції”

23 листопада. Ірина Матяш (Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, Київ), „Українська архівістика за 15 років незалежності: здобутки і втрати”

24 листопада. Показ фільму у трьох частинах *Зворотний бік війни*, що передавався на українському ТБ. Вступне слово Владислава Гриневича, історичного консультанта серії (Інститут політичних і етнонаціональних досліджень, Національна академія наук України, Київ)

29 листопада. „Друга світова війна в Україні: колективна пам'ять у світлі історії” (семинар про колективну пам'ять Другої світової війни в Україні)

7 грудня. Данута Мазурик (Підготовча школа для іноземних студентів, Львівський національний університет ім. Івана Франка), „Викладання української мови для іноземних студентів: проблеми й підходи”

16 січня. О. д-р Павло Бабій (Школа права, Аделаїдський університет, Австралія), „Християнство, Митрополит Андрей Шептицький і приватна власність в Україні” (Меморіальна лекція ім. Богдана Боцюркова)

23 січня. Домінік Арель (катедра україністики, Оттавський університет), „Невідворотне питання: мовна політика в Україні після Помаранчевої революції”

15 лютого. Микола Чабан (автор і журналіст, Дніпропетровськ; стипендіат Меморіального фонду ім. Івана Коляски), „Культурні війни у Східній Україні: російський фактор”

Олена Пристайко

о. Павло Бабій

1 березня. Любов Волинець (куратор колекції народного мистецтва, Український музей, Нью-Йорк), „Українська народна культура: її коріння й важливість у формуванні етнічної ідентичності”. Спонсоровано Центром українського та канадського фолкльору ім. д-рів Петра й Дорис Кулів

Ігор Жук

16 березня. Ігор Осташ (Надзвичайний і Повноважний Посол України в Канаді). Посол Осташ доповідав про канадсько-українські відносини й про розвиток співпраці щодо освіти й науки.

19 березня. Ігор Пасічник (ректор, Національний університет „Острозька академія”). Після короткого документального фільму про відродження Острозької академії професор Пасічник виступив на тему „Острозька академія як фактор у

Тетяна Таїрова-Яковлева

вихованні сучасної української еліти”.

30 березня. Петро Потічний (професор-емерит політології МакМастерського університету), „Українська повстанська армія (УПА): що ми знаємо за 65 років з дня її заснування?” (сорок перша щорічна Шевченківська лекція). Співспонсорована Клубом українських професіоналів і підприємців Едмонтону

17 квітня. Ігор Жук (Український католицький університет, Львів), „Проект Леополіс: електронний архів мистецтва України”

11 травня. Тетяна Таїрова-Яковлева (відділ історії та Центр українознавства, Санкт-Петербурзький університет, Російська Федерація), „Українські джерела про Івана Мазепу в російських архівах”. Професор Таїрова-Яковлева також обговорила свої останні публікації, *Гетман Іван Мазепа: документи из архивных собраний Санкт-Петербурга*, вып. 1 (Санкт-Петербург, 2007) і *Мазепа* (Москва, 2007).

Щорічна Кембріджська лекція

У лютому 2007 р. у рамках Програми вивчення сучасної України ім. родини Стасюків і при участі Центру російських і східноєвропейських студій та Українського студентського товариства Кембріджського університету відбулася п'ята щорічна лекція на тему сучасного українознавства. Д-р Ендрю Вілсон, старший лектор із українознавства Школи славістики Лондонського університету, виступив перед аудиторією із 120 осіб із доповіддю „Після Помаранчевої революції: сутність пострадянської демократії в Україні і Росії”. Перед лекцією був організований новий захід — український семінар ім. родини Стасюків для студентів і дослідників. Його провели д-р Вілсон і д-р Дейвід Марплз, директор Програми Стасюків. У цьому семінарі, що тривав майже чотири години, взяло участь близько 16 студентів, які обговорили сутність демократії у пострадянській Україні, Білорусі й Росії. Цього року завершився початковий п'ятирічний період апробації цієї серії лекцій. Серія мала очевидний успіх, і після зустрічі між д-ром Марплзом, працівниками Центру російських і східноєвропейських студій (д-р Саймон Френклін, д-р Дейвід Лейн, д-р Губертус Ян і д-р Рей Скрівенс) та представниками Українського студентського товариства Оксаною Трушкевич і д-ром Алексом Орловим вирішено продовжити серію на додатковий п'ятирічний період. Доповідачем на шостій щорічній лекції у лютому 2008 р. буде д-р Сергій Єкельчик, професор історії університету Вікторії.

Ендрю Вілсон

Меморіяльна лекція ім. Володимира Дилинського 2007 р.

У п'ятницю, 23 березня 2007 р. у Центрі міжнародних студій ім. Мунка при Торонтському університеті професор Сергій Плохій, виконуючий обов'язки директора КІУСу (січень-червень 2007 р.), заступник директора Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика та (з липня 2007 р.) професор катедри історії України

ім. Михайла Грушевського при Гарвардському університеті, виступив із другою щорічною Меморіяльною лекцією ім. Володимира Дилинського під назвою „Пам'ятаючи Ялту: політика міжнародної історії”. Професор Плохій проаналізував недавні публічні дебати в Росії, Латвії, Польщі, Україні і США про спадщину Ялтинської конференції, що відбулася у лютому 1945 р. Він розповів про те, як зміна міжнародної ситуації вплинула на інтерпретацію Ялтинських угод урядами, політичними лідерами, журналістами, засобами масової інформації й парламентами згаданих країн та які наративні стратегії використовуються „переможцями” й „переможеними” цих угод, щоб представити своє бачення минулого. Професор Плохій показав, як у ялтинських дебатах відбилися політичні завдання й цілі міжнародної політики згаданих держав, а також національні традиції, побоювання, упредження, міти й внутрішні конфлікти, та як російський „імперський” історичний наратив і панслов'янський ідеал втратили свою універсальну привабливість після розпаду СРСР.

Сергій Плохій з Мироном Дилинським

Меморіяльна лекція ім. Данила Гусара Струка 2007 р.

З 2000 р. професор Максим Тарнавський організовує щорічні Меморіяльні лекції ім. Данила Гусара Струка у рамках програми з української літератури ім. Данила Гусара Струка у Торонтському відділі КІУСу. Дня 18 травня ц. р. в Університетському коледжі Торонтського університету з лекцією виступив професор Мирослав Шкандрій із Манітобського університету, провідний канадський фахівець із української літератури й мистецтва. Він є автором *Modernists, Marxists, and the Nation: The Ukrainian Literary Dis-*

Мирослав Шкандрій

cussion of the 1920s (Видавництво КІУСу, 1992), *Russia and Ukraine: Literature and the Discourse of Empire from Napoleonic to Postcolonial Times* (2001) і *Jews in Ukrainian Culture* (вийде друком у видавництві Єйльського університету) та перекладачем збірника памфлетів Миколи Хвильового *The Cultural Renaissance in Ukraine: Polemical Pamphlets, 1925–1926* (Видавництво КІУСу, 1986).

Професор Шкандрій доповідав на тему „Київ під німецькою окупацією, 1941–1943 рр.: спогади Докії Гуменної”. Докія Гуменна (1904–96) розпочала свою письменницьку кар’єру в Радянській Україні 1924 р. Після Другої світової війни вона переїхала до США як політичний біженець і написала численні романи, оповідання та есеї, з яких найвідоміша хроніка *Діти чумацького шляху* (у 4 т., 1948–51). Професор Шкандрій розглянув роман Гуменної *Хрещатий яр* (1956) та її неопублікований щоденник періоду війни (який зберігається в Осередку української культури й освіти у Вінніпезі), зосередившись на зображенні життя в Києві в 1941–43 рр., — складному часі, що мало задокументований в українській літературі. Ці два тексти тим більш цікаві, що розповідають про трагічну долю єврейського населення Києва за нацистської влади. Професор Шкандрій порівняв щоденник Гуменної із пізнішим романом і спробував пояснити причини їхніх відмінностей. Він охарактеризував досягнення Гуменної як письменниці та оцінив її значення для сучасних читачів, зокрема у світлі дискусій про Голокост і єврейсько-українські відносини.

Звуковий запис лекції професора Шкандрія і всі сім попередніх Меморіальних лекцій ім. Струка можна прослухати за такою адресою: <www.utoronto.ca/elul/Strukmem/mem-lect-archive.html>.

Семінари й лекції, спонсоровані чи співспонсоровані відділом КІУСу при Торонтському університеті

2 жовтня. Ірина Матяш (Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, Київ), „Українська архівістика за 15 років незалежності: здобутки і втрати”. Співспонсорована Програмою вивчення України ім. Петра Яцика

6 листопада. Роман Сербин (професор-емерит, Квебекський університет, Монреаль), „Голод в Україні 1933 р. у світлі конвенції ООН про геноцид” (щорічна лекція про голодомор в Україні). Співспонсорована Конгресом українців Канади, Торонтський відділ, та Програмою вивчення України ім. Петра Яцика

13 листопада. Владислав Гриневич (Інститут політичних і етнонаціональних досліджень, Національна академія наук України, Київ), „Історіографія Другої світової війни як фактор у сучасній українській політиці”. Співспонсорована Програмою вивчення України ім. Петра Яцика

16 березня. Семінар із українського модерного мистецтва: модерність, ідентичність, традиція. Співспонсорований Центром досліджень історії України ім. Петра Яцика, відділом слов’янських мов та літератур і Науковим товариством ім. Шевченка в Канаді

22 березня. Сергій Плохій (відділ історії і класичних студій та Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика, КІУС, Альбертський університет), „Тарас Шевченко й Іван Мазепа: загадки Переяславської угоди” (Меморіальна Шевченківська лекція

2007 р.) Співспонсорована Науковим товариством ім. Шевченка в Канаді

23 березня. Сергій Плохій (відділ історії і класичних студій та Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика, КІУС, Альбертський університет), „Пам’ятаючи Ялту: політика міжнародної історії” (Друга щорічна Меморіальна лекція ім. Володимира Дилинського.) Співспонсорована Програмою вивчення України ім. Петра Яцика

29 March. Микола Чабан (журналіст, незалежний науковець і член Співки письменників України, Дніпропетровськ), „Культурні війни у Східній Україні: російський фактор”. Співспонсорована Українсько-канадським дослідно-документальним центром

18 квітня. Міхаель Мозер (Інститут славистики, Віденський університет), „Далеко від ‘язичія’: галицька українська писемна мова, 1831-1849 рр.”. Співспонсорована відділом слов’янських мов і літератур та Програмою вивчення України ім. Петра Яцика

18 травня. Мирослав Шкандрій (відділ германських і слов’янських студій, Манітобський університет), „Київ під німецькою окупацією, 1941-1943 рр.: спогади Докії Гуменної” (Меморіальна лекція ім. Данила Гусара Струка)

У центрі уваги — меценати КІУСу

Канадська фундація українських студій

Канадська фундація українських студій (КФУС) була заснована в 1975 р. Федерацією українсько-канадських професіоналістів і підприємців і до 1979 р. називалася Фундацією Канадського інституту українських студій. З часу свого заснування 1976 р. КІУС багато скористався із щедрої фінансової допомоги КФУСу. Більша частина суми, а це понад три мільйони дол., які КФУС збрала у громаді (а у випадку із *Encyclopedia of Ukraine* також отримала від урядів Канади, Манітоби, Саскачевану й Британської Колумбії), пішла на проєкт *Encyclopedia of Ukraine*, Методичний кабінет української мови (МКУМ), проєкт перекладу *Історії України-Руси* Грушевського та різні публікації Видавництва КІУСу. КФУС здійснила оплату за друк усіх п'яти томів *Encyclopedia of Ukraine* (1984–93), за підготовку й друк додаткового тому покажчиків — *Index and Errata* (2001) та заплатила гонорари редакторам і авторам енциклопедії. З 2004 р. КФУС пожертвувала ще 96,000 дол. на підтримку проєкту *EncyclopediaofUkraine.com*, МКУМ та публікацію книг *The Politics of Multiculturalism: A Ukrainian-Canadian Memoir* Манолія Лупула (2005), *Wozzeck* Юрія Іздрика (2006) та *Ukrainian Genealogy* Джона Піхача (2007), виданих Видавництвом КІУСу.

КФУС заснувала кілька фондів і нагород у ділянці українознавства. З 1982 р. на основі дару 1976 р. покійних Осипа і Йосафата Непораних із Торонто, КФУС надає щорічну стипендію з українських студій ім. Непораних докторанту або постдокторанту, обраному КІУСом. Прибуток із заповіту покійного члена правління КФУС Роберта Кларка підтри-

мує Українсько-канадську програму КІУСу і був використаний на фінансування аспірантської стипендії ім. Роберта Франкліна Кларка з української мови й літератури в Торонтському університеті. Прибуток із книжкового фонду ім. Роберта Кларка дає КФУС змогу купувати й поширювати книги з українознавства по бібліотеках канадських університетів. Фонд ім. Івана Стасюка, створений у пам'ять колишнього президента КФУС Івана Стасюка, використовується на підтримку українських

студій у Британській Колумбії. У 1999 р. перша нагорода КФУС за внесок в українознавство була вручена покійному заступникові директора КІУСу, науковцеві й перекладачеві професорові Юрію Луцькому, який у свою чергу використав ці кошти для заснування фонду ім. Юрія Луцького, з якого в майбутньому будуть надаватися дотації на публікації з українського літературознавства й перекладів. У 1997 р. перша нагорода КФУС за внесок у розвиток українських студій була вручена колишньому президентові КФУС і колишньому канцлерові Альбертського

університету д-ру Петрові Саварину, який у свою чергу створив фонд ім. Петра й Олі Савариних на підтримку українських студій в Альберті. З 1999 р. премія з журналістики ім. Стефанії Бубнюк щорічно надається студенту на останньому році навчання за роботу, пов'язану з українською громадою в Канаді. З 1997 р. надається Президентська меморіальна стипендія КФУСу для заохочення успішних студентів-бакалаврів займатися українськими студіями впродовж трьох років. Кошти від прибутку з фонду ім. Ярослава Головача спрямовані на постійне утримання, каталогування й розширення колекції наукових книг покійного д-ра Головача з Торонта в бібліотеці Національного університету „Кієво-Могилянська академія”. У 1999 р. за підтримки дружини професора Струка, його родини, друзів і колег КФУС створив Меморіальний фонд ім. Данила Гусара Струка на підтримку публікацій з українського літературознавства. З 2002 р. прибуток із Вічного фонду ім. Михайла і Дарії Муцак Ковальських використовується для надання стипендій малозабезпеченим студентам Національного університету „Кієво-Могилянська академія” та студентам із Південної і Східної України, які навчаються в Київському Національному університеті ім. Тараса Шевченка.

КФУС здійснює кілька проєктів з метою якнайширшого розповсюдження *Encyclopedia of Ukraine* у бібліотеках України й Північної Америки. Дарунок у сумі 250 дол. на ім'я КФУС, що не обкладається податком, дозволить надіслати один примірник енциклопедії до бібліотеки, визначеної самим жертводавцем.

КФУС очолювали видатні члени

Ольга Купльовська, теперішній президент КФУСу.

українсько-канадської громади: Святослав Фроляк, королівський радник (1975–76), суддя Володимир Сурма Тарнопольський (1976–77), д-р Орест Рудзик (1977–79), д-р Петро Саварин, королівський радник (1979–83), Іван Стасюк (1983–87), д-р Луїс Мелоський (1987–91), Мировслав Дяковський (1991–97), Христина Стоділка-Цурковська (1997–2000), та з 2000 р. Ольга Купловська. Багато інших членів громади з різних частин Канади були представлені в раді директорів КФУСу. Директор КІУСу є членом управи *ex officio*.

З початку 2007 р. канцелярія КФУСу знаходиться в приміщенні Інституту св. Володимира в Торонті. Щоб отримати детальнішу інформацію або скласти пожертву на КФУС, просимо звертатися за такою адресою:

Canadian Foundation for
Ukrainian Studies
620 Spadina Avenue
Toronto, ON
Canada M5S 2H4
Тел.: (416) 766-9630
Факс: (416) 766-0599
Е-пошта: cfus@on.aibn.com
Веб-сторінка: www.cfus.ca

Увічнення пам'яті

Для увічнення пам'яті про свою дружину й синів Ярослав Гальчук заснував Меморіальний фонд ім. Володимира, Михайла й Олі Гальчук при КІУСі. Так склалася доля, що у короткому проміжку 2004–7 п. Гальчук похоронив обидвох своїх синів.

Оля народилася 2 березня 1927 р. у Києві, де й здобула середню освіту. Під час війни її вивезли на примусову працю до Німеччини, де вона зустрілася й одружилася з Ярославом Гальчуком у 1946 р. Через рік вони емігрували до Бельгії, а в 1951 р. оселилися в Садбері (провінція Онтаріо). Тут Оля вступила до Організації українців Канади й стала секретаркою, а пізніше головою міського відділу. Оля і Ярослав переїхали до Сент-Кетерінс, де вона працювала в Українській кредитовій спілці аж до смерті 10 жовтня 1981 р.

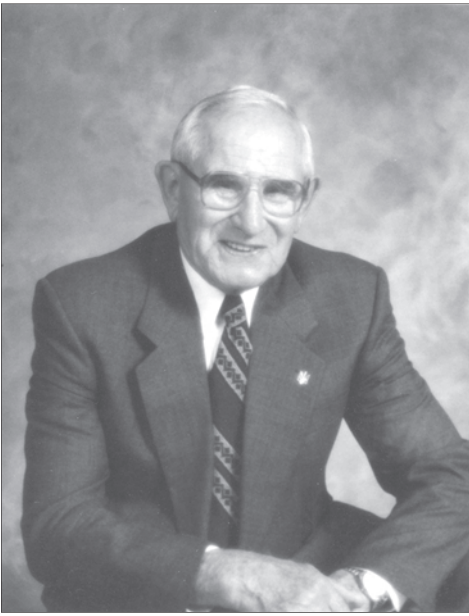
Старший син Володимир народився в Карлсруе, Німеччина, і став поважаним громадським провідником у Канаді. Він навчався у Королівському військовому коледжі, в якому здобув ранг лейтенанта, та закінчив Лаврентійський університет. Володимир був активний у громадському та політичному житті. Він очолював Садберійську раду Конгресу українців Канади (КУК), був президентом Українського національного об'єднання та Онтарійської провінційної ради КУК і належав до Канадського товариства громадських свобод. У 1999 р. від імені КУК він виступив перед Канадською радіотелевізійною і телекомунікаційною комісією стосовно програмування й діяльності Канадської радіотелевізійної корпорації (СіБіСі). Володимир Гальчук упокоївся у Садбері 27 серпня 2004 р. на 57-ому році життя.

Родина Гальчуків

Михайло Гальчук народився у Бельгії 1948 р. Закінчивши середню та українську школи у Садбері, він вивчав теологію у Триніті-Коледжі при Торонтському університеті. Висвячений на англійсько-католицького священика, о. Гальчук працював у сиротинці для чорнобильських дітей в Україні та служив куратором англійської церкви св. Луки у Берлінгтоні й парохом англійської церкви св. Брендана-мореплавця у Порт Колборні (Онтаріо). Під егідою Англійської церкви він ще два роки служив священиком у Загребі в Хорватії. Повернувшись до Канади 2006 р., Михайло Гальчук несподівано помер у Сент-Кетерінсі 31 травня цього року.

На заснування Меморіального фонду ім. Володимира, Михайла й Ольги Гальчук п. Ярослав Гальчук пожертвував 50,000 дол. Доходи з цього фонду будуть використовуватися на підтримку студентів та наукової й дослідницької діяльності КІУСу.

Вічний фонд ім. Івана і Зеновії Бойків

Перший вічний фонд 2007 р. у Канадському інституті українських студій заснували Іван і Зеновія Бойки з Едмонтону. Разом із дочкою Лідією та внуками Христиною й Денисом вони відвідали КІУС на початку січня й зустрілися з д-ром Зеноном Когуттом, щоб вирішити, яким чином краще вкласти кошти в Інститут. На попередніх зустрічах було обговорено кілька таких можливостей.

Вкінці вони вирішили підтримати проєкт „Енциклопедії України в Інтернеті” (ЕУІ), на який написали чек на суму 30,000 дол. Потім вони підписали всі необхідні документи, щоб заснувати Вічний фонд ім. Івана і Зеновії Бойків.

Коли пана Бойка запитали, що спонукало його підтримати КІУС і, зокрема, проєкт ЕУІ, він відповів, що Інститут відіграє надзвичайно важливу роль у збиранні й поширенні інформації про Україну й українців і що Інтернет є добрим форумом для цієї мети. Перейшовши на більш особистий тон, п. Бойко сказав, що хоче вшанувати пам'ять свої

матері-небіжчиці Катерини Щибилук, яка, ледве уникнувши заслання в Сибір, була переслідувана радянською владою через політичну діяльність свого сина в Україні. Він також хоче, щоб його дочки, внуки й прийдешні покоління мали доступне джерело знань про свою українську спадщину.

Іван і Зеновія Бойки народилися в одному селі — Денисів, на південний захід від Тернополя: Іван 11 лютого 1916 р., а Зеновія у липні 1921 р. Закінчивши сільську школу, п. Бойко вступив до єдиної середньої школи в Тернополі, але так ніколи її й не відвідував, бо польська влада закрила її ще перед тим, як там мали початися заняття. Після того він записався на сільськогосподарську програму

до школи, заснованої Митрополитом Андреем Шептицьким у Милославні (Станіславівський повіт, нині Івано-Франківська область), яку він закінчив 1936 р. Пані Бойко вступила до педагогічного інституту в Тернополі. Закінчивши студії, обое повернулися в Денисів, де п. Бойко почав працювати в молочній кооперативі. Пізніше він був заарештований за підозрою у підпільній націоналістичній діяльності, але згодом звільнений через брак доказів. Іван і Зеновія Бойки одружилися 1939 р., виїхали з України 1944 р. й прибули до Канади у жовтні 1948 р. разом із своїми дочками, Галею (яка нині мешкає в Едмонтоні), народженою в Денисові, і Вірою (Саскатун), народженою в Німеччині. Вони оселилися в Едмонтоні, де їхню родину поповнили Оксана (Австралія), Лідія (Сент Алберт) і найменша Наталка (БК). Панство Бойки є відданими прихильниками Української Католицької Церкви та інших українських організацій у Канаді.

Згодом веб-сайт <www.encyclopediaofukraine.com> являтиме собою виправлену й оновлену п'ятитомну *Encyclopedia of Ukraine* (University of Toronto Press, 1984-93), редакторами якої були Володимир Кубійович і Данило Гусар Струк. Пан Бойко сподівається, що незабаром там з'явиться і стаття про Тернопіль.

Канадський інститут українських студій цінує всі отримані пожертви.

На кожній з них залежить нашим науковцям, студентам і програмам.

Незрівнянні жертводавці

Петро і Дорис Кулі

Якщо говорити про підтримку українських студій, то Петро і Дорис Кулі по суті не мають собі рівних. Вони були одні з перших великих жертводавців для Канадської фундації українських студій під час її кампанії збирання коштів на КІУС у момент його заснування понад тридцять років тому. Їхній останній дар, який уможливив заснування Центру українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі, — це ще одна віха у вражаючому списку здобутків, що знаменують епоху у справі служіння суспільству й українській громаді.

Народжений у Стратині в західній Україні (нині в Івано-Франківській області), Петро Куль іммігрував до Канади у віці сімнадцяти років із своєю матір'ю й братами. Прибувши до Галіфаксу 28 грудня 1938 р., родина возз'єдналася із Петровим батьком (який приїхав раніше) у Ту Гілс, Альберта, на північний схід від Едмонтону. Швидко засвоївши англійську мову, а згодом вивчивши бухгалтерську справу, на 1945 р. Петро розпочав успішну практику бухгалтера.

Попереднього ж року він одружився з Дорис Радиш із Бояна, Альберта, донькою буковинських іммігрантів. Дорис на той час уже розпочала такою ж мірою успішну кар'єру шкільної вчительки, яку продовжила в Едмонтоні після одруження.

1945 р. п. Куль відкрив публічне бухгалтерське бюро в центрі Едмонтону, до якого згодом приєднався Джон Піч, і так постала фірма „Kule, Peach and Company”. У 1977 р. після виходу п. Піча на пенсію до компанії приєдналися нові партнери й утворили „Kule, Pasnak and Company”. Розширення бізнесу привело до утворення „Kule Pasnak

Anderson”. 1 січня 1990 р. компанія об'єдналася з „Kingston Ross” і під назвою „Kingston Ross Pasnak” стала найбільшою незалежною бухгалтерською фірмою в Канаді. Одночасно Петро Куль зробив великі інвестиції, головню в готельні підприємства, які тоді процвітали в Альберті. Нині Кулі на пенсії. Вони є довголітніми членами Української католицької церкви св. Йосафата, а також були членами правління кількох організацій, пов'язаних із катедральною парохією й Українською католицькою єпархією Едмонтону. Довірений фінансовий радник Едмонтонської єпархії при чотирьох різних єпископах, Петро Куль тривалий час також був активним у раді українських кредитних спілок Альберти та провінційній раді Конгресу українців Канади. Він і далі належить до ради директорів Товариства охорони здоров'я ім. св. Михайла в Едмонтоні, незважаючи на серйозні проблеми з власним здоров'ям останніми роками.

З кінця 1980-х рр. Петро і Дорис Кулі пожертвували понад 11 мільйонів дол. на академічні й освітні програми в Канаді. Завдяки їхній щедрості засновано дві катедри при Університеті св. Павла в Оттаві: одна – катедра літургії, а друга – катедра східнохристиянської теології й духовності; при Коледжі ім. Іранта МакЮена в Едмонтоні – катедру розвитку української спільноти та міжнародного суспільства.

Крім однаково названих кафедр української етнографії й католицької релігійної освіти, Альбертський університет може нині похвалитися Фолкльорним центром української та канадської етнології ім. Кулів (який раніше називався Центром українського та канадського фолк-

льору ім. Петра і Дорис Кулів), а також фондом діаспорних студій і Центром українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі. Петро і Дорис Кулі також зробили й інші великі внески до факультетів бізнесу й гуманітарних наук Альбертського університету і Менонітського центру для новоприбулих.

На знак визнання цих незрівнянних пожертв на науку й освіту Петра і Дорис Кулів наділено численними нагородами. У 1998 р. вони отримали почесні докторські ступені від Університету св. Павла в Оттаві, рідкісна відзнака для світських осіб, а тим більше для одруженої пари.

У 2004 р. Петро Куль отримав нагороду за життєві досягнення від Менонітського центру для новоприбулих в Едмонтоні за допомогу у фінансуванні програми „Залишайся у школі” при середній школі ім. королеви Єлизавети. Почесні докторати з права були присуджені Петрові й Дорис Кулям на випускній церемонії в Альбертському університеті 8 червня 2005 р. Нещодавно, 2006 р., Петро Куль був нагороджений престижною відзнакою дійсного члена Товариства бухгалтерів, найвищим визнанням у цій професії. Також у жовтні 2007 р. як Петро так і Дорис Кулі були нагороджені Конгресом українців Канади Шевченківською медаллю за заслуги в освіті.

Петро і Дорис Кулі провели насичене й щасливе життя, супроводжене тяжкою працею, наполегливістю й смиренністю. На їхню долю випало багато щасливих хвилин протягом понад шістдесяти років подружнього життя. Канадський інститут українських студій щиро вдячний за їхнє далекоглядне рішення створити Центр українсько-канадських студій ім. Кулів — надбання, яке служитиме багатьом майбутнім поколінням науковців, студентів та українсько-канадській громаді.

Українсько-канадська програма

Продовження зі стор. 1

ділянці. Завдяки поширенню сучасних засобів зв'язку УКП нині як ніколи покликана надавати поради й допомогу широкому колу осіб, які працюють над питаннями, пов'язаними з українським життям у Канаді. Наприклад, минулого року

їхні старання ослаблені фактичними помилками та неправильними тлумаченнями, що повторюються і в новіших джерелах. Звіряючи первісні документи, такі як старі газети, книги й архівні збірки (багато з яких представлено різними мовами) та спонсоруючи наукові конференції й видання, УКП намагається забезпечити канадистів і загальну публіку найновішими знахідками в цій ді-

ширювати базу даних, раніше укомплектовану стосовно піонерського життя. Програма нині починає зосереджувати свою увагу на повоміній імміграції переміщених осіб, плянуючи написання третього тому багатотомної історії українців у Канаді. Насамкінець, УКП збирається розпочати нову видавничу акцію, CANU Books, яка спеціалізуватиметься з українсько-канадської тематики.

Тим часом завдяки переведенню періодичної літератури й архівних матеріалів у цифровий формат розширилися дослідницькі засоби, які тепер включають бази даних, наявні в Інтернеті. Нині цінну інформацію можна отримати з колись важкодоступних джерел. Хоча це і є великий крок уперед порівняно з газетами й журналами в оригіналах і мікрофільмах, цифрові фонди, однак, потребують терпеливого, гнучкого й систематичного підходу для досягнення найкращих результатів. І звичайно, цифрова технологія дозволяє розповсюджувати інформацію про українців у Канаді по Інтернету, який стає все більш важливим засобом досліджень серед науковців та громадськості.

Швидкозмінний профіль української громади породжує низку питань, вагомих для функціонування українсько-канадських студій. Наприклад, прибуття свіжої хвилі іммігрантів із пострадянської України та зростаючі зв'язки між Канадою і Україною на рівні канадського уряду, громадських груп та поодиноких осіб відкрили цілком нові ділянки співпраці, що в нашому глобальному світі не вписуються у традиційні межі. Із постановом кількох центрів діаспорних студій в Україні прохання про інформацію та підтримку проєктів регулярно надходять на адресу КІУСу, оскільки зацікавлення в закордонних українцях неухильно зростає. Останнє можна порівняти з великим спалахом

Працівники КІУСу й друзі Петра і Дорис Кулів відзначають заснування Вічного фонду ім. Кулів для вивчення української діаспори. Сидять (зліва – направо): Дорис і Петро Кулі, Зенон Когут. Стоять (зліва – направо): Сергій Цінко, Ярс Балан, Майк Кавулич, Сергій Плохій, Елсі Кавулич, Богдан Клід, Анна Біско

УКП допомогла не тільки студентам і науковцям, але й письменникам, незалежним дослідникам, журналістам і режисерам, які шукали необхідні довідки, джерельний матеріал і статистичні дані. Отже, УКП — не „вежа із слонової кістки”, а відкрита й доступна установа, яка робить усе можливе, щоб служити широкій громадськості — як науковим фахівцям, так і широкому загалу.

У рамках своєї місії УКП прагне поліпшити якість інформації про українців у Канаді. Хоча за роки авторами з добрими намірами й видавцями було багато зроблено,

лянці. Це повільний і клопіткий процес, але новий Центр Кулів при КІУСі матиме засоби, щоб розпочати нові й ретельні студії у співпраці з кваліфікованими дослідниками та збільшити довідковий матеріал про українську спадщину в Канаді.

Протягом останніх кількох років багато зусиль Українсько-канадської програми були спрямовані на вивчення міжвоєнного періоду з метою підготувати видання нової праці про українську громаду у складні міжвоєнні роки. УКП також збирає інформацію про сучасне українське життя в Канаді, продовжуючи роз-

зацікавлення канадців українського походження своїм родоводом і етнічною ідентичністю, що стало помітним через поширення в країні українських генеалогічних товариств. Уже новоприбулі іммігранти до Канади починають відкривати для себе багату українську спадщину своєї прийнятої батьківщини, пишаючись понад столітніми здобутками українських канадців.

Кілька наступних прикладів демонструють обсяг і багатогранність справ, у яких КІУСу виявляє свою готовність документувати й поширювати багатий українсько-канадський досвід:

- Протягом січня–березня 2007 р. ми сприяли Іванові Патараку, докторантові з Чернівецького університету, в його дослідженні української церковної історії в Альберті. Користуючись вільним доступом до численних папок матеріалів та довідкової бібліотеки нашого едмонтонського бюро, п. Патарак зміг зібрати обширну інформацію за час свого відносно короткого перебування в Канаді, яке КІУС також підтримував своєю дотацією.
- Ми надали список англомовних джерел із політичної історії Буковини початку ХХ ст. письменникові з Манітоби, який працював над романом, в якому українці виступають серед дійових осіб.
- Ми змогли відшукати додаткові деталі до короткої біографії автора піонерської доби Марії Адамовської, спогади якої ввійшли до збірки, укладеної науковцем Королівського університету для книги в-ва Фіцгенрі і Вайтсайд.
- Ми сприяли поширенню канадського фільму *Act of Imagination* (у якому представлені нові іммігранти з України), написавши лист підтримки на адресу Телефільму Канади й давши поради його

продюсерам, як ефективніше реклямувати фільм серед українсько-канадської громади.

- Андрій Макух, Ярс Балан і Орест Мартинович написали статті до спеціального випуску археографічного журналу *Пам'ятки*, присвяченого Канаді. Це видання укладене д-ром Іриною Матяш, директором Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (Київ), після її поїздки до Канади, профінансованої КІУСом і значною мірою координованої УКП.

Це лише кілька прикладів того, як Українсько-канадська програма прагне бути корисною, виконуючи свої дослідницькі завдання.

Іншим відносно недавнім явищем стало стрімке падіння членства в деяких давно існуючих організаціях у містах і селах через демографічні й структурні зміни в українській громаді Канади. Все частіше КІУС відповідає на запити організацій і родин, що робити з українськими бібліотеками, якими більше ніхто не користується. Щоб не перетворювати їх на макулатуру, УКП у співпраці з Товариством українських піонерів Альберти й Фундацією української спадщини Альберти поставило завдання розіслати українсько-канадські видання по університетах і освітніх центрах України, підбудовуючи таким чином їхні „нерадянські” колекції. УКП також наглядає за дослідницьким проектом для Українсько-канадського архіву-музею Альберти, який невдовзі переїде до нового приміщення й слугуватиме безцінним джерелом збереження української спадщини у провінції. Варто зауважити, що таке партнерство стає поширенішим, будучи взаємовигідним способом здійснення окремих цілей українсько-канадських студій.

Звичайно, Андрій Макух, Ярс Балан і Сергій Ціпка далі займаються різними дослідженнями й проєк-

Іван Патарак з Чернівецького університету досліджував історію української церкви в Альберті протягом січня – березня 2007 р.

тами, продовжуючи свою працю для УКП. Низка їхніх статей і книг мають вийти друком у різних видавництвах, і вони роблять свої внески до таких великих починань, як „Енциклопедія України в Інтернеті” та екомузей „Калиновий край”. Беручи до уваги характер, величину та вплив згаданих вище заходів, важко переоцінити важливість пожертви Кулів на українсько-канадські й діаспорні студії. Із створенням нового Центру українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі українська й канадська наука дійсно зможе продуктивно розвиватися тривалий час, поповнюючи скарби знань про місце України у світовій культурі.

**Підтримуйте
українознавчі студії.**

**Станьте меценатом
КІУСу!**

Нагороди

Отримувачі стипендій і дотацій (2007-8)

Щороку КІУС нагороджує найкращих студентів, аспірантів і докторантів стипендіями і дотаціями за їхні успіхи у навчанні, наукові пошуки в різних ділянках українських і українсько-канадських студій та участь у житті української громади.

Бакалярську стипендію ім. родини Лева Криси у 2007-8 навчальному році отримала Світлана Малюжинська. Світлана, яка розпочинає свій останній рік навчання, спеціалізується в україністиці у відділі німецьких і слов'янських студій Манітобського університету. Для отримання стипендії потрібні відмінні оцінки з українських предметів, які Світлана легко здобула, та громадська активність, яку знову ж таки вона легко довела своєю участю у житті Української православної церкви Всіх Святих, Товариства старших братів і сестер Вінніпегу, Української студентської спілки та Ради з допомоги підліткам — і це тільки частина її діяльності.

Меморіальна стипендія ім. Степана Кобринського надається щодва роки студентові Альбертського університету за відмінні досягнення й знання з української мови. Цього року її отримали двоє студентів, обоє пошукувачі ступеня бакаляра торгівлі зі Школи бізнесу. Юрій Брода, який спеціалізується в бухгалтерії, закінчив два роки програми, а Дмитро Кузнецов, який спеціалізується у фінансах і управлінні, закінчив перший рік навчання. У своєму листі подяки Дмитро сказав, що вважає для себе честю отримати цю нагороду.

Магістерська стипендія ім. Марусі й Михайла

Дорошів щорічно присуджується студентові, який пише дисертацію на українську або українсько-канадську тему з освіти, історії, права, гуманітарних наук, мистецтв,

соціальних, жіночих або бібліотечарських студій. Цього року вона була вручена Оріяні Масюк з Едмонтону й Степанові Тельці з Оттави, обоє студенти-магістри Інституту європейських і російських студій Карлтонського університету (Оттава). Оріяна цікавиться внутрішньою політикою в пострадянській Україні, насамперед питаннями мовного регулювання. У своїй дисертації вона досліджує неприбуткову ініціативу *Не будь байдужим*, започатковану після Помаранчевої революції завдяки спільним зусиллям співаків із п'яти популярних рок-груп України. Вони зобов'язалися вживати виключно українську мову у своїх піснях і повсякденному житті. У дисертації також ідеться про невдачу державних ініціатив і політики українізації на підтримку української мови, що зумовило винахід „крутих” стратегій для зацікавлення молоді. Заголовок її дисертації — „Політика крутизни: *Не будь байдужим* як засіб інституалізації офіційної державної мовної політики в Україні”. Восени 2007 р. Оріяна проводила дослідження в Україні. Степанове поле зацікавлення — українська історія середини ХХ ст. У своїй дисертації він розглядає досвід українців, вивезених на примусову працю до нацистської Німеччини (1942-46 рр.). Проводячи дослідження, він побував в Україні, Росії і Німеччині влітку й восени 2007 р.

Докторська стипендія ім. Олени Даркович щорічно присуджується студенту-докторанту, який виконав усі програмні

Світлана Малюжинська

Дмитро Кузнецов

Оріяна Масюк

Юрій Брода

Степан Телька

вимоги і працює над дисертацією на українську чи українсько-канадську тему з освіти, історії, права, гуманітарних наук, мистецтв, соціальних, жіночих або бібліотекарських студій. Цього року стипендія була вручена Марії Лесів з Івано-Франківська, докторантці відділу сучасних мов і культурних студій Альбертського університету. Тема її дисертації — „Неоязичництво між Сходом і Заходом: творення національної ідентичності в Україні й українській діаспорі”. В центрі її уваги відродження язичницького фолкlorу в середовищі української міської інтелігенції у Північній Америці після Другої світової війни і в пострадянській Україні.

Марія Лесів

Дві додаткові докторські стипендії були присуджені цього року Олесі Хромейчук та Олександрові Мельнику. Олеся, громадянка України, навчається у відділі суспільних наук при Школі славістики та східно-європейських студій Лондонського університетського коледжу. Вона цікавиться українським визвольним рухом і пише дисертацію на тему „Міграція після Другої світової війни: справа дивізії зброї СС Галичина”. Кошти на цю стипендію надійшли спільно з Вічних фондів ім. Михайла Онуфрійовича Самиці та Дмитра і Стефанії

Олеся Хромейчук

Куп'яків і з Меморіального фонду Марусі Онищук та Іванка Харука. Олександр Мельник, докторант відділу історії Торонтського університету, продовжує свою працю над дисертацією, в якій досліджує владу, культуру й пам'ять в Україні від початку радянсько-німецької війни у червні 1941 р. до смерті Йосифа Сталіна в 1953 р.

Олександр Мельник

Кошти на цю нагороду надійшли з Вічного фонду ім. Петра Яцика та Меморіального фонду ім. Олени Даркович.

Олександр також був одним із отримувачів Меморіальної докторської стипендії ім. Олени Даркович 2006-7 рр.

Окрім згаданих тут стипендій і дотацій, КІУС надав тридцять дев'ять дослідницьких дотацій. Курсові роботи, дисертації й дослідницькі проекти отримувачів повинні стосуватися української чи українсько-канадської тематики, а копії магістерських тез і докторських дисертацій зберігаються в КІУСі. Д-р Сергій Плохій, виконуючий обов'язки директора КІУСу, відзначив високу якість подань на аспірантські й докторські стипендії. Він також вказав на відродження україністики на цих рівнях в основному завдяки студентам з України, які навчаються в Альбертському та інших університетах.

Нагороди КІУСу виплачуються з отриманих доходів від вічних фондів. У 2007-8 навчальному році загальна сума, виділена на стипендії й дотації, перевищила 135,000 дол. Детальніше про стипендії й дотації, вимоги й аплікаційні дані можна дізнатися з веб-сторінки КІУСу www.cius.ca або безпосередньо зв'язавшись із бюро КІУСу.

Чи Вам відомо, що КІУС щорічно видає понад \$100,000 у вигляді стипендій, нагород і дослідчих дотацій?

Щоб отримати інформацію, як подаватися на стипендії і дотації, запрошуємо відвідати веб-сторінку КІУСу: www.cius.ca

Починається другий рік обміну між Альбертським і Львівським університетами

У вересні 2007 р. розпочався другий рік існування програми студентського обміну між Львівським національним університетом ім. Івана Франка й Альбертським університетом (АУ).

Протягом першого року двоє студентів із Львівського університету навчалися в АУ: Олена Дудич із факультету іноземних мов та Володимир Павличенко з факультету міжнародних відносин. Пані Дудич провела в АУ цілий навчальний 2006-7 рік, а Володимир Павличенко лише зимовий семестр 2007 р. Пані Дудич вивчала курси, безпосередньо пов'язані з її дисципліною, наприклад із викладання другої мови як іноземної, а також курс із бухгалтерії, на який вона не змогла б записатися у Львівському університеті. Окрім двох курсів із історії та курсу з психології, пан Павличенко вивчав соціологічний курс про канадське суспільство.

З боку АУ у Львівському університеті навчався Тім Старчук із факультету бізнесу, який протягом осіннього семестру 2006 р. вивчав курси з основ туризму, історії України, світової культури та законів Європейського Союзу. Перед поїздкою до Львова Тім Старчук сказав, що бажання удосконалити знання української мови було важливим фактором вибору саме Львівського університету. На час повернення до Едмонтону у січні 2007 р. він уже значно краще володів українською. Пан Старчук пошкодував, що не залишився у Львові на два семестри, що дало б йому більше часу на відвідання численних музеїв міста та краще ознайомлення з його унікальною архітектурною спадщиною.

На 2007-8 навчальний рік до Львова поїдуть двоє студентів із АУ — Катерина Гауел та Христина Паламарчук. Пані Гауел завершила свій четвертий рік навчання за спеціалізаціями в соціології та українській мові й літературі. Христина Паламарчук лише розпочне свій четвертий рік; її головний предмет психологія, а другий — мовознавство. Пані Гауел планує залишитися на один семестр, а пані Паламарчук на цілий рік. Обоє сподіваються зайнятися позанавчальною діяльністю, як-от спів у хорі, участь у студентських справах, а можливо й волонтерська робота. Вони також хочуть більше дізнатися про сучасну українську культуру й безпосередньо пожити в Україні.

Христина Паламарчук ще ніколи не була в Україні, тоді як Катерина Гауел пробула там у 2001 р. три тижні у складі української танцювальної групи. Катерина Гауел, випускниця українсько-англійської двомовної шкільної програми в Едмонтоні, вивчала багато українських курсів в АУ, а Христина Паламарчук була учени-

Христина Паламарчук і Катерина Гауел

цею двомовної шкільної програми до 6-ої класу й недавно вивчала два курси з української мови в АУ. Обоє дуже сподіваються удосконалити свої знання з української мови.

Катерині Гауел пощастило отримати нагороду від уряду Альберти і дотацію від Українсько-канадської фундації ім. Тараса Шевченка, щоб профінансувати своє перебування у Львівському університеті. Христина Паламарчук отримала фінансову допомогу від фундації ім. Шевченка. Олена Дудич і Володимир Павличенко зі Львівського університету отримали по \$1,500 від Міжнародного відділу АУ на покриття транспортних витрат. За умовами угоди про обмін студенти Львівського університету навчаються в АУ безплатно. Пані Дудич змогла знайти працю на кампусі, і під час 2006-7 навчального року КІУС отримав датки для обох студентів на повсякденні витрати (від Українсько-канадської суспільної служби Едмонтону, Катерини Сабо, Анни Біско й Українського культурного товариства Пентіктону, БК). Інститут св. Івана знизив оплату за помешкання панові Павличенку.

Щоб постійно підтримувати програму студентського обміну, потрібен спеціальний вічний фонд. Такий фонд із уставним капіталом на 100,000 дол. постачав би дві річні стипендії у сумі прибіл. 2,000 дол. на кожного студента. АУ готовий доповнити внески на стипендії. Деякі дрібні датки на заснування такого фонду вже надійшли: перший надійшов від Українського культурного товариства Пентіктону, БК. Для подальшої інформації просимо звертатися до директора КІУСу, д-ра Зенона Когути.

Нова стипендія для магістрантів і докторантів з України

В Альбертському університеті засновано нову стипендію для студентів-магістрантів і докторантів з України. Вона надається студентам денної форми навчання, зарахованим на факультет магістерських і докторських студій та досліджень у ділянках науки й технології. Отримувачі стипендії повинні вільно володіти українською і англійською мовами.

Щорічна *Магістерська/докторська стипендія ім. Стефана й Пелагії Вихованців* на суму 20,000 дол. заснована Стефанією Вихованець на пошану своїх батьків, які з глибокою повагою ставилися до освіти, але самі не змогли отримати вищих ступенів через незалежні від них обставини. Незважаючи на те, що вона мешкає в Онтаріо, пані Вихованець вибрала Альбертський університет тому, що тут знаходиться КІУС і тому, що в Альберті існують сприятливі умови для розбудови системи вищої освіти. Вона сподівається, що отримувачі стипендії зроблять вагомий внесок у своїх ділянках і відкриють Україні вікно у світ. Пані Вихованець вибрала для цієї стипендії ділянку науки й технології, тому що КІУС, проекти якого вона щедро підтримує, давно вже встановив стипендії для студентів соціальних і гуманітарних наук.

Стефанія Вихованець — одна з перших жінок, яка обіймала посаду заступника міністра державної служби провінції Онтаріо. Вона стала заступником міністра Секретаріату юстиції Онтаріо 1984 р. та очолюва-

ла Раду правління енергетикою Онтаріо аж до виходу на пенсію 1991 р. Її батьки — іммігранти з України, які прибули до Канади, щоб розпочати нове життя й стати заможними. Стефан Вихованець працював шахтарем у Садбері, а потім придбав невеликий готель у Торонті. Він помер 1988 р., проживши несповна 85 років. Його дружина, Пелагія, була домогосподаркою: товариська й артистична, вона любила читати біографії відомих людей. Вона померла 2000 р. у віці 91 року.

Вступивши на денну програму факультету магістерських і докторських студій, студент із України може податися через свій відділ на магістерську/докторську стипендію ім. Стефана й Пелагії Вихованців. Студент-магістрант може отримувати стипендію (поступ отримувача переглядається в кінці першого року) на два роки, а студент-докторант — на чотири роки (поступ переглядається кожного року). За рішенням комітету з магістерських і докторських стипендій, дана стипендія не повинна надаватися разом із іншою великою нагородою (такою, що перевищує 13,000 дол.).

Щоб отримати список відділів, на які поширюється стипендія, та детальнішу інформацію просимо звертатися до заступника декана факультету магістерських і докторських студій та досліджень, пані Лін Блер, за тел. (780) 492-3499, або писати на адресу lynne.blair@ualberta.ca.

Стипендії та дотації (2007-8)

Бакалярські стипендії

Бакалярська стипендія ім. Лева Криси

Світлана Малюжинська, відділ німецьких і слов'янських студій, Манітобський університет

Стипендія Меморіального фонду ім. Степана Кобринського

Юрій Брода, факультет бізнесу, Альбертський університет

Дмитро Кузнецов, факультет бізнесу, Альбертський університет

Бакалярські стипендії надані в Україні

Меморіальний фонд ім. Марусі Онищук та Іванка Харука

Двадцять студентів із Снятинського району Івано-Франківської області, які вчаться у Чернівецькому університеті ім. Юрія Федьковича, отримали стипендії з цього фонду.

Вічний фонд ім. Дмитра і Стефанії Куп'яків

Дев'ять випускників Буської державної середньої школи, які зараз вчаться у Львівському національному

університеті ім. Івана Франка, отримали стипендії з цього фонду.

Вічний фонд ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців

Стипендії надаються щорічно студентам Національного університету „Киево-Могилянська академія”.

Магістерські та докторські стипендії

Магістерська стипендія Вічного фонду ім. Марусі та Михайла Дорошів

Оріяна Масюк, Інститут європейських і російських студій, Карлтонський університет. „Політика крутизни: *Не будь байдужим* як засіб інституалізації офіційної державної мовної політики в Україні”.

Степан Телька, Інститут європейських і російських студій, Карлтонський університет. „Українці у нацистській Німеччині, 1942–46 рр.”.

Докторська стипендія Меморіального фонду ім. Олени Даркович

Марія Лесів, відділ сучасних мов і культурних студій, Альбертський університет. „Неоязичництво між Сходом і Заходом: творення національної ідентичності в Україні й українській діаспорі”.

Докторська стипендія ім. Непораних

Сергій Костюк, відділ соціології, Саскачеванський університет. „Вплив соціального капіталу на інтеграцію іммігрантів у канадське суспільство й політику”.

Інші докторські стипендії

Олександр Мельник, відділ історії, Торонтський університет. „У пошуках модерної влади, знання та Другої світової війни у сталінській і постсталінській Україні” (Вічний фонд ім. Петра Яцика та Меморіальний фонд ім. Олени Даркович).

Олеся Хромейчук, Школа славистики та східноєвропейських студій, Лондонський університетський коледж. „Міграція після Другої світової війни: справа дивізії зброї СС Галичина” (Вічний фонд ім. Михайла Самиці, Вічний фонд ім. Дмитра і Стефанії Куп'яків та Меморіальний фонд ім. Марусі Онищук та Іванка Харука).

Постдокторські та інші стипендії

Стипендія ім. Івана Коляски

Геннадій Боряк, Державний комітет архівів України, Київ. „Голодомор 1932–33 років в Україні”.

Дмитро Бурім, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київ. „Джерела з історії української імміграції до Канади (1920–1950-ті рр.)”.

Людмила Гриневич, Інститут історії України НАН України, Київ. „Голодомор 1932–33 років в Україні”.

Сергій Леп'явко, катедра історії слов'ян, Чернігівський державний педагогічний університет. „Українська колонізація в контексті історії Великого кордону європейської цивілізації”.

Ірина Матяш, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, Київ. „Архівна україніка в Канаді”.

Микола Посівнич, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, Львів. „Літопис УПА”.

Дослідні дотації

Вічний фонд ім. Анни і Нікандра Буковських

Максим Балаклицький, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, катедра журналістики філологічного факультету. „Християнські періодичні видання України 1991–2007 рр.: історія, проблематика, соціальні функції”.

Мирон Капраль та Ігор Сковичас, Інститут української археографії та джерелознавства, Львів. Видання книги „Постаті. Нариси про діячів історії, політики, культури”.

Андрій Стародуб, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Київ. „Всеукраїнський Православний Церковний Собор 1918 року”.

Максим Яременко, Національний університет „Киево-Могилянська академія”. „Студенти Києво-Могилянської академії XVIII–початку XIX ст.”.

Меморіальний фонд ім. Володимира Дилинського

Мирон Капраль та Ігор Сковичас, Інститут української археографії та джерелознавства, Львів. Видання книги „Постаті. Нариси про діячів історії, політики, культури”.

Наталя Хобзей, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львів. „Лексикон львівський”.

Меморіальний фонд ім. Михайла Захарука

Володимир Ричка, Інститут історії України НАН України, Київ. „Києво-Руське минуле у культурній пам'яті України XIX ст.”.

Вічний фонд ім. Олега Зуєвського

Мирослав Шкандрій, відділ германських і слов'янських студій, Манітобський університет. Дослідження архіву Докії Гуменної.

Марко Стех, Торонтський університет. Видання листів Ігоря Костецького й укладання бібліографії його опублікованих творів.

Вічний фонд ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців

Роман Висоцький, Інститут історії, Університет ім. Марії Кюрі-Склодовської, Люблін, Польща. „Канадський період діяльності Дмитра Донцова”.

Меморіальний фонд ім. Теодоти та Івана Климів

Анатолій Круглашов, факультет історії та міжнародних відносин, Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. „Україна — Румунія — Молдова: історичні, політичні та культурні взаємини в контексті європейських інтеграційних процесів”.

Іван Патарак, Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, „Релігійні інституції як чинник адаптації української етнічної групи у Канаді”.

Меморіальний фонд ім. Миколи Кліда

Владислав Гриневич, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, Київ. „Радянська влада і українське суспільство у роки Другої світової війни: реконструкція політичних настроїв”.

Програма дослідження Східної України ім. Ковальських

Андрій Блануца, Інститут історії України НАН України, Київ. „Шляхетські наїзди на українських землях Великого князівства Литовського XV–першої половини XVI ст.”.

Андрій Бовгира, Інститут історії України НАН України, Київ. Наукове видання „Літопису Граб'янки”.

Юрій Котляр, Миколаївський навчально-науковий інститут Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. „Повстанський рух етнічних меншин Півдня України (1917–1931 рр.)”.

Володимир Мезенцев, відділ слов'янських мов і літератур, Торонтський університет. Батуринський археологічний проект.

Світлана Потапенко, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київ. „Доля козацької старшини Слобожанщини в імперських трансформаціях, 1765–1802 рр.”.

Юрій Савчук, Інститут історії України НАН України, Київ. „Клейноди Івана Мазепи”.

Іван Синяк, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київ. „Діловодство Нової Січі як дзеркало інтеграції Запоріжжя до складу Російської імперії, 1734–1775 рр.”.

Тетяна Таїрова-Яковлева, Санкт-Петербурзький університет, Російська Федерація. „Українські джерела про Івана Мазепу в російських архівах”.

Вічний фонд ім. Олександра і Галини Кулагиних

Володимир Кравченко, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київ. „Книга Литовської Метрики № 563: історія створення текстів, палеографія і мова джерела”.

Меморіальний фонд ім. Нестора Печенюка

Владислав Гриневич, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, Київ. „Радянська влада і українське суспільство у роки Другої світової війни: реконструкція політичних настроїв”.

Мирон Капраль та Ігор Сковчиляс, Інститут української археографії та джерелознавства, Львів. Видання книги „Постаті. Нариси про діячів історії, політики, культури”.

Михайло Кріль, історичний факультет, Львівський національний університет ім. І. Франка. „Старосамбірщина. Історико-культурний нарис”.

Роман Сербин, Квебекський університет, Монреаль. „Документи про Голодомор в Україні 1932–33 рр.”.

Марко Стех, Торонтський університет. Видання листів Ігоря Костецького й укладання бібліографії його опублікованих творів.

Вічний фонд ім. родини Ремезів

Наталія Гавдида, Тернопільська обласна комунальна інспекція охорони пам'яток історії та культури. „Літературно-малярський дискурс творчості Богдана Лепкого”.

Надія Дирда, Музей Богдана Лепкого, Тернопіль. Видання каталогу *Україна вишановує Богдана Лепкого* та альманаху *Жайвір*.

Ольга Кіх-Маслей, катедра українознавства, Ягеллонський університет. „Німецький період у житті і творчості Б. Лепкого”.

Вічний фонд ім. Михайла Онуфрійовича Самиці

Галина Боднар, Інститут історичних досліджень Львівського національного університету ім. Івана Франка. Опрацювання архіву усної історії при Інституті.

Оксана Кісь, Інститут народознавства НАН України, Львів. „Україна ХХ століття у пам'яті жінок”.

Назар Лаврінченко, катедра історії та етнології України, Черкаський національний університет. „Особливості соціально-економічного становища сільського населення Середнього Подніпров'я у період 1941–1944 рр. — свідчення сучасників”.

Володимир Мільчев, катедра джерелознавства, історіографії та спеціальних історичних дисциплін, Запорізький національний університет. „Джерела з соціальної історії запорізького козацтва ХVIII ст.”.

Олег Павлишин, Львівський національний університет. „Революція у Східній Галичині 1918–1919 рр.: міжнаціональний і соціальний аспекти”.

Вічний фонд вечірньої та заочної освіти ім. Стельмашуків

Видавництво „Смолоскип”. „Музей-архів українського самвидаву”.

Вічний фонд ім. Тимофія та Євгенії Таборовських

Володимир Ричка, Інститут історії України НАН України, Київ. „Кієво-Руське минуле у культурній пам'яті України ХІХ ст.”.

Вічний фонд ім. родини Федейків

Ольга Лучук, факультет міжнародних відносин, Львівський національний університет ім. І. Франка. „Юрій Луцький і сучасники: постать вченого крізь призму його епістолярію”.

Меморіальний фонд ім. Петра Чорного

Михайло Кріль, історичний факультет, Львівський національний університет ім. І. Франка. „Старосамбірщина. Історико-культурний нарис”.

Олексій Сокирко, історичний факультет, Київський національний університет ім. Т. Шевченка. „Козацький гетьманат доби реформ. Традиції та модернізація”.

Вічний фонд інвестиційного клубу «Козбілд»

Ірена Макарик, відділ англістики, Оттавський університет. Переклад книжки „Shakespeare in the Undiscovered Bourn”.

Вічний фонд обміну КІУСу з Україною

Карен Красни, факультет освіти, Йоркський університет. „Знання й переконання українських учителів про українсько-канадську діаспору”.

Майкл Феррарі, Онтарійський інститут освітніх студій, Торонтський університет. „Рання історія харківської школи психології”.

Вічний фонд Програми дослідження релігії і культури

Наталя Яковенко, Товариство дослідників Центрально-Східної Європи, Київ. „Переклад та видання творів Інокентія Гізеля (1600–1683)”.

Сердечно дякуємо за Вашу підтримку!

КІУС щиро дякує всім жертводавцям. Через фінансування програм та проєктів, стипендій для студентів і аспірантів та дотацій для науковців Ви підтримуєте розвиток українських студій.

Щоб скласти пожертву на КІУС, просимо користуватися залученим конвертом.

З питаннями про заснування іменних або цільових фондів при КІУСі просимо звертатися до директора інституту.

Вічні фонди КІУСу

Завдяки щедрості й відданості наших добродійників сотні студентів і науковців з усіх частин світу, які працюють у багатьох ділянках україністики, скористалися щорічними дотаціями й стипендіями Канадського інституту українських студій. Ці нагороди стали можливими завдяки пожертвам від окремих осіб та організацій, які високо цінують освіту і мають глибоку повагу до української спадщини. Вічні фонди відіграють визначальну роль у підтримці діяльності КІУСу. Дякуємо всім нашим доброчинцям за їхню щедрість і віру у здатність КІУСу зробити їхні мрії й бажання реальністю. Фонди подаються в списку за порядком заснування, а капітал за станом на 31 серпня 2007 р.

Якщо Ви бажаєте скласти пожертву на КІУС або заснувати вічний фонд, просимо виповнити формуляр посередині цього випуску бюлетня КІУСу.

Вічний фонд ім. родини Лева Криси: \$32,682

Перший вічний фонд КІУСу був заснований фундацією ім. родини Лева Криси у грудні 1981 р. Щорічно фонд присуджує мінімум одну бакалярську стипендію студентів з гуманітарних дисциплін або освіти Альбертського університету, програма якого стосується українських і/або українсько-канадських студій.

Вічний фонд КІУСу: \$811,962

Фонд був заснований у вересні 1986 р. зі спадщини Юрія Диби (Ванкувер) і Катерини Миськової (Едмонтон) згідно з заповітом. Згодом фонд значно збільшився за рахунок пожертв приватних осіб і організацій Канади й США. У квітні 1996 р. зі спадщини Степана Кобринського з Канори, Саскачеван, була заснована Меморіальна стипендія ім. Степана Кобринського, що присуджується щодва роки студентів-бакалаврів за успіхи у вивченні української мови.

Меморіальний фонд ім. Володимира і Дарії Кубійовичів: \$431,095

Заснований у листопаді 1986 р. зі спадщини професора Кубійовича і доповнений дотацією уряду Альберти у співвідношенні 2:1. Спочатку доходи з фонду допомагали фінансувати видання *Енциклопедії українознавства*, *Encyclopedia of Ukraine* та діяльність відділу Наукового товариства ім. Шевченка у Сарселі, Франція. Сьогодні вони дають змогу реалізувати проєкт Енциклопедії українознавства на Інтернеті.

Меморіальний фонд ім. Марусі Онищук та Іванка Харука: \$142,058

Заснований у грудні 1986 р. Петром Малофієм. З прибутків фонду виділяються стипендії студентам Сня-

тинського району, які вивчають історію, політологію, право та економіку в Чернівецькому національному університеті.

Архівний вічний фонд ім. Стефанії Букачевської-Пастушенко: \$300,333

Заснований п. Стефанією Букачевською-Пастушенко у січні 1987 р. Уставний капітал \$100,000 був доповнений дотацією уряду Альберти у співвідношенні 2:1. Прибуток з фонду надається на архівні дослідження, каталогування існуючих колекцій та видання дослідних звітів.

Вічний фонд Клубу українських професіоналів і підприємців Едмонтону: \$600,625

Фонд, заснований у квітні 1987 р. і доповнений дотацією уряду Альберти у співвідношенні 2:1, постачив кошти на заснування Методичного кабінету української мови (МКУМ) КІУСу. Прибутки з фонду використовуються для розробки, видання та застосування серії навчальних матеріалів «Нова» для учнів та вчителів у двомовних школах. Фонд також сприяє професійному вдосконаленню вчителів.

Вічний фонд ім. Михайла й Дарії Ковальських: \$2,000,000

Заснований Дарією Муцак-Ковальською та бл. п. Михайлом Ковальським (1908-2000) в Торонті у грудні 1987 р. з метою фінансування наукових досліджень, стипендій та наукових публікацій. Уряд Альберти доповнив уставний внесок \$100,000 дотацією у співвідношенні 2:1. У 1998, 1999 та 2000 рр. панство Ковальські додали до основного капіталу ще \$1,650,000 з тим, щоб усі прибутки фонду використовувалися на новостворену Програму дослідження Східної України ім. Ковальських. Це вклю-

чає фінансування Східного інституту українознавства ім. Ковальських, заснованого при Харківському університеті 2000 р.

Меморіальний фонд ім. Петра Чорного: \$30,000

Заснований у червні 1988 р. на основі заповіту в \$10,000 зі спадщини Петра Чорного, який був доповнений дотацією уряду Альберти у співвідношенні 2:1. Спочатку за кошти фонду фінансувалося видання *Encyclopedia of Ukraine*, а тепер використовуються на дотації науковцям із України.

Вічний фонд інвестиційного клубу «Козбілд»: \$105,546

Заснований у червні 1988 р. внесками від членів приватного торонтського інвестиційного клубу. Перший внесок \$33,500 згодом зріс за рахунок пожертв членів клубу та дотації уряду Альберти у співвідношенні 2:1. Фонд здійснює підтримку наукових видань з українознавства.

Вічний фонд ім. Петра Яцика: \$3,012,023

Заснований у червні 1988 р. бл. п. Петром Яциком (1921-2001, Mississauga, Онтаріо); його перший внесок \$1,000,000 був доповнений дотацією уряду Альберти у співвідношенні 2:1. З прибутків фонду фінансується діяльність Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика. Головним проектом Центру став переклад англійською мовою монументальної десяти томної *Історії України-Руси* Михайла Грушевського.

Вічний фонд ім. родини Стасюків: \$1,496,595

Заснований у липні 1988 р. згідно із заповітом зі спадщини бл. п. Євдокії Стасюк (Торонто). Перший внесок \$350,000 був доповнений дотацією уряду Альберти у співвідношенні 2:1. 1990 р. на кошти фонду була заснована Програма вивчення сучасної України ім. Стасюків; фонд теж допомагає фінансувати видання Видавництва КІУСу.

Вічний фонд ім. Анни і Нікандра Буковських: \$117,680

Заснований п. Анною та бл. п. Нікандром Буковським (Саскатун) у листопаді 1988 р. першим внеском \$10,000, який зріс на \$50,000 у лютому 1993 р. та на \$51,200 у

травні 1994 р. До 1996 р. фонд фінансував наукові дослідження та публікації. На прохання засновників кошти фонду були спрямовані на підтримку Програми вивчення українських церков (нині — Програма дослідження релігії і культури).

Меморіальний фонд ім. Нестора і Зеновії Саломонів: \$26,667

Заснований Василем і Галиною (уроджена Хомин) Саломон (Торонто) у грудні 1988 р. на відзначення тисячоліття християнства Руси-України та в пам'ять про своїх родичів Нестора Саломона і Зеновію Саломон (уроджена Лопушанська). Перший внесок до фонду становив \$15,000 і був призначений для підтримки проєктів з української мови та літератури.

Вічний фонд ім. родини Юхименків: \$5,000

Заснований Іваном Юхименком (Торонто) у січні 1989 р. для фінансування наукових досліджень з історії України, головні XIX та XX століття.

Вічний фонд ім. Олександра і Галини Кулагиних: \$29,000

Заснований у травні 1989 р. Олександром і Галиною Кулагиними (Сардіс, Британська Колумбія) для надання дослідних дотацій і стипендій молодим і досвідченим науковцям у ділянці українського права.

Вічний фонд українознавства ім. Дмитра Степовика: \$4,000

Заснований Дмитром Степовиком (Київ) у травні 1989 р. для підтримки наукових досліджень та публікацій у ділянці історії українського мистецтва.

Меморіальний фонд ім. Олени Даркович: \$180,336

Заснований д-ром Власом Дарковичем (Едмонтон) у липні 1989 р. у пам'ять про свою дружину Олену (уроджена Михайленко). З коштів фонду присуджується щорічна меморіальна докторська стипендія ім. Олени Даркович для підтримки студентів-докторантів, які склали всі іспити й працюють над докторською дисертацією на українську чи українсько-канадську тему у ділянках педагогіки, історії, права, гуманітарних і суспільних наук, жіночих студій і бібліотекознавства.

Вічний фонд ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців: \$128,929

Заснований д-ром Мирославою Іванців (уроджена Мисько) із Елмвуд Парку, Іллінойс, у серпні 1989 р. До 2001 р. фонд фінансував щорічний науковий обмін між Йоркським університетом (Торонто) й установами в Україні. Нині з коштів фонду надаються стипендії студентам Національного університету «Києво-Могилянська академія» у Києві.

Вічний фонд обмінів КІУСу з Україною: \$35,791

Заснований численними жертводавцями з українських громад Канади у листопаді 1989 р. Фонд створений для сприяння наукових обмінів з Україною.

Вічний фонд ім. Марусі й Михайла Дорошів: \$100,000

Заснований бл. п. Михайлом Дорошем (Торонто) у листопаді 1989 р. для надання магістерських стипендій з українських або українсько-канадських студій. Щорічно фонд надає мінімум одну стипендію.

Вічний фонд ім. Петра та Іванни Стельмахів: \$150,000

Заснований Петром та Іванною Стельмахами (Mississauga) у листопаді 1989 р. для надання дослідних дотацій і стипендій з українознавства. З 1993 р. фонд підтримує діяльність Інституту історичних досліджень при Львівському університеті. З 1995 р. для студентів історичного факультету Львівського національного університету надаються дві щорічні стипендії.

Вічний фонд ім. Олега Зуєвського: \$20,000

Заснований бл. п. д-ром Олегом Зуєвським (1920-1996) у грудні 1989 р. для підтримки видання літературних праць українських письменників, які живуть поза межами України.

Вічний фонд ім. Тимофія та Євгенії Таборовських: \$20,500

Заснований Тимофієм і Євгенією Таборовськими (Торонто) у квітні 1990 р. для фінансування досліджень і публікацій праць із українських або українсько-канадських студій.

Меморіальний фонд ім. Івана Коляски: \$750,788

Фонд був спочатку заснований як Вічний стипендіальний фонд для обміну з Україною бл. п. Іваном Коляскою (Суррі, Британська Колумбія), Павлиною і бл. п. Петром Кіндрачуками (Вернон, Б. К.), Василем і Юстиною Федейками (Сент-Альберт, Альберта) та багатьма організаціями й особами з українських громад Канади у травні 1990 р. Фонд був заснований для надання стипендій українським науковцям і спеціалістам, які проводять дослідження або навчаються в Канаді.

Вічний фонд ім. Василя Кравченка: \$10,000

Заснований бл. п. Василем Кравченком (Ганновер, Німеччина) у лютому 1991 р. для надання стипендій і дослідних дотацій з українознавства.

Меморіальний фонд ім. Нестора Печенюка: \$74,000

Заснований Ярославом і Сонею Печенюками (Садбері, Онтаріо) у грудні 1991 р. Фонд надає дослідні дотації з українських і українсько-канадських студій.

Меморіальний фонд ім. Володимира Дилинського: \$51,175

Заснований Мироном Дилинським (Торонто) у грудні 1991 р. Фонд доповнений дотацією від компанії «Херох Canada». Фонд надає дотації на наукові дослідження й публікації з українознавства науковцям, які співпрацюють з академічними, культурними та освітніми установами міста Львова.

Меморіальний фонд ім. Миколи Кліда: \$38,450

Заснований у грудні 1992 р. Марією Дякунік (Кіченер, Онтаріо) та її трьома дітьми, д-ром Богданом Клідом (Едмонтон), Мирославом Клідом (Mississauga, Онтаріо) і Марією Задарко (Кіченер). З фонду надаються стипендії та дослідні дотації з українознавства.

Меморіальний фонд ім. Теодоти та Івана Климів: \$35,353

Заснований у квітні 1995 р. згідно із заповітом зі спадщини бл. п. Теодоти Клим з Едмонтона. Фонд підтримує наукову діяльність КІУСу, включно з наданням стипендій, виданням публікацій, організуванням конференцій,

здебільшого у співпраці з Чернівецьким національним університетом.

Вічний фонд Програми дослідження релігії і культури: \$38,570

Перша назва: Вічний фонд Програми дослідження українських церков. Цей фонд заснований у листопаді 1995 р. згідно із заповітом зі спадщини бл. п. Гаррі Браткова (Едмонтон) та пожертв від Братства св. Івана (Едмонтон) та Колегії св. Андрея (Вінніпег). Фонд надає стипендії, підтримує незалежні дослідження та сприяє дослідженням і публікаціям з релігійних студій.

Вічний фонд ім. Родини Шведів у пам'ять про Остапа й Віру Швед: \$30,060

Спочатку названий Меморіальним фондом ім. Остапа-Теофіла Шведа, заснований у квітні 1996 р. Вірою Швед і її чотирма синами: Євгеном, Денисом, Пилипом і Марком. Після смерті матері члени родини перейменували фонд на пошану родини і в пам'ять про батьків. Фонд підтримує проекти Методичного кабінету української мови з професійного розвитку вчителів та вдосконалення мовних курсів.

Вічний фонд ім. Степана й Ольги Павлюків: \$50,000

Заснований у серпні 1996 р. Ольгою Павлюк (Торонто) спочатку для підтримки проєкту перекладу праць Грушевського, а згодом для підтримки досліджень і видань праць з української та українсько-канадської історії.

Вічний фонд вечірньої та заочної післядипломної освіти ім.

Стельмашуків: \$30,400

Заснований у жовтні 1996 р. пожертвою на \$10,000 від д-ра Павла та п. Анни Стельмашуків (Келовна, Британська Колумбія) та \$10,000 від бл. п. Ненсі Шемелюк-Радомської (Едмонтон) і Марії Орчук. Фонд підтримує вечірню й заочну післядипломну освіту в Україні, сприяючи підготовці українських спеціалістів, які вже працюють у цій ділянці або бажають працювати. Він також може бути використаний канадськими спеціалістами дистанційної освіти для підготовки таких спеціалістів в Україні.

Меморіальний фонд ім. Михайла Захарука: \$10,000

Заснований у листопаді 1996 р. Марією Захарук (Ту Гілс, Альберта) у пам'ять про свого чоловіка Михайла (1908-1996). Фонд фінансує стипендії і публікації з українських та українсько-канадських студій.

Вічний фонд ім. родини Ремезів: \$100,000

Заснований у грудні 1998 р. Сильвестром Ремезою (1914-2002, Оттава). Фонд фінансує дослідження і публікації, що стосуються творчої спадщини Богдана Лепкого.

Вічний фонд ім. Дмитра і Стефанії Куп'яків: \$50,000

Заснований у грудні 1998 р. Стефанією Куп'як (Мілтон, Онтаріо). З фонду надаються стипендії випускникам Буської державної середньої школи, які вивчають економіку, політологію, право й міжнародні відносини у Львівському національному університеті.

Вічний фонд ім. Целестина й Ірини Суховерських: \$63,000

Заснований у вересні 1999 р. д-ром Целестином-Миколою Суховерським (Едмонтон). Фонд фінансує магістерські та докторські стипендії вихідцям з Буковини для навчання в університетах Альберти, Саскачевану, Торонта й інших канадських університетах у ділянках соціології, психології, економіки або українознавства — предмети, на які, на думку д-ра Суховерського, не достатньо звертається увага в Україні.

Вічний фонд ім. родини Федейків: \$72,707

Заснований у листопаді 2000 Василем та Юстиною Федейками (Сент-Альберт, Альберта). Фонд підтримує Українсько-канадську програму, що включає фінансування наукових досліджень, організування конференцій та громадських заходів, а також видання праць у цій ділянці.

Вічний фонд ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської (2000): \$24,000

Заснований у грудні 2000 Дарією Муцак-Ковальською (Торонто). Основною метою фонду є надання щорічних

стипендій на здобуття магістерських, кандидатських, докторських та інших вищих ступенів в Україні й Канаді. Стипендії надаються студентам, які вчаться у Львівському національному університеті, Івано-Франківському національному університеті та Національному університеті „Києво-Могилянська академія”. У Канаді стипендії надаються студентам канадських університетів, з перевагою студентам Альбертського університету.

Вічний фонд проекту «Енциклопедія України в Інтернеті» ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської: \$100,000

Заснований у квітні 2004 р. Дарією Муцак-Ковальською (Торонто). Фонд фінансує підготовку, редагування та оновлення статей для електронної Енциклопедії України, які стосуються історії України.

Вічний фонд ім. Михайла Онуфрійовича Самиці: \$215,000

Заснований у листопаді 2005 р. Михайлом Онуфрійовичем Самицею (Едмонтон) у пам'ять про свого батька, Онуфрія Івановича Самиці; матері, Анастасії Дмитрівни Самиці (уроджена Стояновська), та дружини, Марії Григорівни Самиці (уроджена Шарик), пожертвою на \$208,500 від Михайла Самиці та \$5,000 з маєтку Марії Самиці. Фонд призначений на підтримку наукової і дослідницької діяльності КІУСу.

Вічний фонд з українознавства ім. Степана й Ольги Павлюк: \$50,000

Заснований у січні 2006 р. Ольгою Павлюк на підтримку наукової і дослідницької діяльності КІУСу, насамперед на розвиток електронних та Інтернет-проектів.

Вічний фонд з українознавства ім. д-ра Івана Іванцева і д-ра Мирослави Мисько-Іванців: \$57,105

Заснований д-ром Мирославою Іванців (уроджена Мисько) з Елмвуд Парку, Іллінойс, у квітні 2006 р. на підтримку діяльності КІУСу, насамперед на допомогу українським студентам і науковцям, які займаються українознавством.

Вічний фонд ім. Петра і Дорис Кулів для вивчення української діаспори: \$104,200

Заснували у вересні 2006 р. д-ри Петро і Дорис Кулі (Едмонтон) пожертвою у сумі 100,000 дол. Додаткові внески отримано від поодиноких осіб та установ. Фонд підтримує вивчення української діаспори в рамках Українсько-канадської програми при КІУСі.

Вічний фонд Школи українознавства ім. Івана Франка: \$79,120

Заснований Школою українознавства ім. Івана Франка (Едмонтон) у жовтні 2006 р. на відзначення свого п'ятдесятиліття. Уставний капітал 75,000 дол. збільшено завдяки пожертвам, отриманим від школи й від поодиноких осіб. З фонду надаватимуться дотації на покриття коштів подорожі студентам, які бажатимуть продовжувати студії україністики в українських університетах.

Вічний фонд ім. Івана і Зеновії Бойків: \$30,000

Заснований Іваном і Зеновією Бойками (Едмонтон) у січні 2007 р. на підтримку проекту «Енциклопедія України в Інтернеті». Заснуванням фонду вшановано пам'ять матері п. Бойка, Катерини Бойко (уроджена Щибилок). Його також задумано як дарунок онукам панства Бойків. Фонд сприяє доступові до комп'ютерних інформаційних ресурсів про Україну та українців.

Меморіальний фонд ім. Михайла, Володимира й Олі Гальчук: \$50,000

Заснований Ярославом Гальчуком (Сент-Кетерінс, Онтаріо) в липні 2007 р. в пам'ять про своїх синів Михайла і Володимира та дружини Олі. Прибутки з фонду призначені на підтримку наукових, студентських та дослідних проектів КІУСу.

Вічний фонд Центру українсько-канадських студій ім. Кулів: \$900,000

Заснований докторами Петром і Дорис Кулями (Едмонтон) в серпні 2007 р. Цей фонд сприятиме розвитку Українсько-канадської програми, яку буде перейменовано на Центр українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі, підтримуватиме розширення багатогранної діяльності КІУСу, присвяченій документуванню і розкриттю багатств українсько-канадського досвіду.

Переможці конкурсу ім. Ковальських на найкращий студентський есей

Програма дослідження Східної України ім. Ковальських заснована 1998 р. завдяки прозорливості й неабиякій щедрості покійного Михайла Ковальського й Дарії Муцак Ковальської. Її завданням було створення центру наукових досліджень, який сприяв би національному відродженню в Україні, насамперед у східних, південних і центральних регіонах країни. Директор Програми ім. Ковальських д-р Зенон Когут приступив до створення Східного інституту українознавства ім. Ковальських при Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна і призначив завідувача кафедри українознавства Харківського національного університету д-ра Володимира Кравченка його директором. Д-р Кравченко здійснив низку проектів, щоб поширити зацікавлення серед науковців, дослідників і особливо студентів, які могли б виконувати дану місію.

Щорічний конкурс на найкращий науковий есей серед студентів був запроваджений ще на початку створення інституту. Щоб розширити можливості конкурсу, у травні 2007 р. пані Ковальська, яка нині мешкає в Торонті, внесла додатково 50,000 дол. на студентські дослідницькі проекти. У цьому щорічному „Всеукраїнському студентському конкурсі ім. Ковальських на найкращий есей” нагороди отримало шість учасників. Диплом I ступеня отримала Владислава Базилевич, студентка-магістрантка Інституту психології, історії та соціології Херсонського державного університету, за роботу „Порівняльний аналіз козацько-кримськотатарських воєнних союзницьких договорів 1624 р. та 1648 р.”.

Дипломом II ступеня нагороджено двох осіб: Юрія Радченка, студента IV курсу історичного факультету

Переможці конкурсу ім. Ковальських (з квітами зліва – направо): Ольга Скороход (Національний університет «Кієво-Могилянська академія»), Інна Сазонова (Харківський національний педагогічний університет) та Андрій Гончаров (Донецький національний університет)

Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, за роботу „Остарбайтери — в'язні нацистських концтаборів (1941-1945 рр.)” та Тетяну Коваленко, студентку III курсу філологічного факультету Донецького національного університету, за есей „Василь Стефаник і Григорій Косинка: особливості стильової взаємодії”.

Цього року диплом III ступеня отримали двоє переможців: Андрій Гончаров, студент IV курсу історичного факультету Донецького національного університету, за есей „Усна історія як джерело” та Інна Сазонова, студентка IV курсу історичного факультету Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди, за роботу „Зміна демографічного становища Харкова внаслідок німецько-фашистської окупації за даними Державного архіву Харківської області (1941-1943 рр.)”.

Ольга Скороход, студентка-магістрантка Національного університету „Кієво-Могилянська Академія”,

отримала диплом і заохочувальну премію за есей „Реакція населення на зміни влади у Києві у червні 1917–січні 1918 рр.”.

Усі переможці отримали посвідчення про нагороду, а отримувачі дипломів I-III ступенів також отримали грошову нагороду. Конкурс на найкращий есей став успішним заходом стосовно якості представлених робіт, різноманітності тем та кількості університетів, студенти яких взяли участь у конкурсі. Щоб отримати більше інформації про конкурс на найкращий есей, будь ласка, завітайте на веб-сторінку Східного інституту українознавства ім. Ковальських при Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна: <http://keui.univer.kharkov.ua/keui.htm>.

Стипендіанти Меморіальної стипендії ім. Івана Коляски (2006-7)

У 2006-7 рр. Меморіальну стипендію ім. Івана Коляски отримали чотири особи: Владислав Гриневич, Ірина Матяш, Ярослав Федорук і Микола Чабан. Стипендія дозволяє науковцям із України проводити дослідження й студії в Канаді.

Першою прибула д-р Ірина Матяш, директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (УНДІАСД) у Києві. З кінця вересня до початку грудня 2006 р. вона працювала в кількох канадських містах, збираючи інформацію про українські колекції в канадських архівах. Це такі міста: Торонто (Українсько-канадський дослідно-документаційний центр, Архів Онтаріо й Торонтський університет, зокрема Центр Центральної та Східньої Європи ім. Петра Яцика, Бібліотека рідкісної книги ім. Томаса Фішера й університетський архів); Оттава (Національний архів Канади); Вінніпег (архіви Консисторії Української Православної Церкви Канади, Української Католицької Архiepархії, Центру спадщини менонітської культури та Осередку української культури й освіти) та Едмонтон (Провінційний архів Альберти, Архів Альбертського університету, Архів Центру українського та канадсько-

Владислав Гриневич прийняв участь у семінарі про колективну пам'ять про Другу світову війну в Україні

джерельні матеріали.

Д-р Матяш також прочитала кілька лекцій про розвиток архівів і архівознавства в Україні з часу незалежності.

У листопаді й на початку грудня 2006 р. історик Владислав Гриневич, провідний науковий працівник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень Національної академії наук України, перебував у Центрі російських і східноєвропейських студій Торонтського університету (Програма вивчення України ім. Петра Яцика) та в КІУСі (Едмонтон).

Владислав Гриневич привернув увагу західних науковців своїми публікаціями про Другу світову війну, насамперед про історичну пам'ять і міти про цю війну. Д-р Гриневич продовжив дослідження на цю ж тему під час свого перебування в Канаді. Темою його дослідження була Друга світова війна в сьогодиншній історіографії та як фактор в українській політиці. Д-р Гриневич зібрав матеріали з даного предмета, зокрема про стосунки між політичними установами, засобами масової інформації й академічними установами в посттоталітарних країнах, та провів дослідження із споріднених питань, таких як історичні й ідеологічні міти й історична пам'ять. Він також зустрівся з науковцями в Едмонтоні, Торонті й Кіченер-Ватерлю, де виступив із лекціями, пов'язаними з його дослідницькими зацікавленнями.

В Едмонтоні д-р Гриневич узяв участь у семінарі „Друга світова війна в Україні: колективна пам'ять у світлі історії”, спонсорованому КІУСом та відділом історії і класичних студій Альбертського університету. Він також зробив вступне слово й виступив із коментар-

Історик й архівіст Ірина Матяш збирала матеріали для укладення довідника з українських архівних джерел в Канаді

го фолкльору ім. Кулів при Альбертському університеті та Українсько-канадський архів-музей Альберти).

На основі проведених досліджень д-р Матяш збирається укласти анований довідник з українських архівних джерел у Канаді. Недавно опубліковано спеціальний випуск часопису УНДІАСД *Пам'ятки*, в якому представлено доробки канадських учених та колишніх стипендіатів Меморіального фонду ім. Івана Коляски, а також

Микола Чабан з Наталією Таланчук, очевидцем голодомору 1932-33 рр.

ями до документального фільму *Зворотній бік війни*.

Дніпропетровський журналіст і автор Микола Чабан прибув до Канади в кінці січня, щоб розпочати свій проект із укладання й підготовки до публікації свідчень очевидців голоду в Україні 1932-33 рр. Пан Чабан провів основну частину роботи в Українсько-канадському дослідно-документаційному центрі в Торонті, оскільки саме там зберігаються численні записи інтерв'ю тих, хто врятувався від голоду. За час свого перебування в Канаді Микола Чабан узяв інтерв'ю у свідків голоду, зібрав матеріали для видання книги свідчень і разом із директором УКДДЦ Іроїдою Винницькою написав до неї вступ. Свідчення очевидців планує видати в Україні видавництво Національного університету «Києво-Могилянська академія» у розпочатій професором Юрієм Мициком серії під назвою *Український голокост 1932-1933: свідчення тих, хто вижив*. На сьогодні вийшло чотири томи.

Пан Чабан також виступив із доповідями в Торонті й Едмонтоні на тему «Культурні війни у Східній Україні:

російський фактор».

Від лютого до червня 2007 р. д-р Ярослав Федорук із Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Національної академії наук України працював над проектом перекладу *Історії України-Руси* Михайла Грушевського, що здійснюється Центром ім. Петра Яцика. Д-р Федорук працював над питаннями бібліографії й визначення власних імен та географічних назв у дев'ятому томі (розділи 10-13) *Історії*, в якому йдеться про останні роки правління Богдана Хмельницького (з осені 1655 до моменту смерті гетьмана влітку 1657 р.).

Ярослав Федорук також провів дослідження про європейську дипломатію 1655-57 років, зокрема стосовно нападу Швеції на Річ Посполиту 1655 р. Д-р Федорук знайшов у бібліотеці Альбертського університету багато друкованих матеріалів, в тому числі й праці істориків XIX ст., які ще не були використані істориками в Україні.

Ярослав Федорук, знавець доби Богдана Хмельницького, працював над 9-им томом *Історії України-Руси* М. Грушевського.

«Одним з найкращих способів, як діаспора може допомогти Україні – це підтримувати і зміцнювати свої інституції, такі як Канадський інститут українських студій»

Микола Рябчук, запрошений професор ім. Стюарта Рамзея Томкінса, Альбертський університет (2007–8)

ULEC/CIUS

Ukrainian Language Education Centre • Canadian Institute of Ukrainian Studies

*Developers and publishers of print and digital resources
for Ukrainian-language learning*

Nova: A Ukrainian Language Development Series (Levels 4, 5, 6)

Nova is an innovative series of resources originated by Dr. Olenka Bilash for use in Ukrainian bilingual programs. It was developed with the cooperation and feedback of Alberta elementary school teachers.

Levels 4, 5, and 6 of the Nova series include **Dialogues**, **Echo Acting**, **Student Activity Books** (all available now), and **Teacher's Unit Preparation Books** (Nova 4 and 5 available now; Nova 6 available spring 2008). Ordering information is available at our website.

www.oomRoom.ca

ULEC is proud to be a member of the Ukrainian Knowledge Internet Portal (UKIP) Consortium Association, developers of **oomRoom.ca**—a K-12 educational web resource for teachers, parents, and students in Ukrainian language programs. Come see what's new in oomRoom!

For more information about the Nova series or oomRoom.ca, contact us:

Ukrainian Language Education Centre Canadian Institute of Ukrainian Studies

450 Athabasca Hall, University of Alberta
Edmonton, AB T6G 2E8

Phone: (780) 492-2904

Email: ulec@ualberta.ca

web: www.ualberta.ca/~ulec

Sigmund Bychinsky

Ключ журавлів. Повість із життя українських емігрантів у Канаді

(A Flight of Cranes: A Tale from the Life of Ukrainian Emigrants in Canada)

Ключ журавлів is a novel of almost 800 pages portraying the lives of two generations of immigrants from the western Ukrainian Galicia region to Western Canada. In this major literary work, Sigmund Bychinsky offers a fascinating story dealing with the Ukrainian pioneer experience in Canada and covering a time span from 1892 to 1922. In a compelling manner, the text documents the gradual adaptation of the main protagonists, the Fedak family, and their fellow emigrants to their new lives on the Canadian prairies. Assimilation, discrimination, participation in electoral politics and the Great War, and bitter religious rivalries among Ukrainians are among the many issues dealt with in the novel, which includes loosely autobiographical episodes, as well as historical events. Completed in 1945, this epic tale never made it into print and is now published for the first time.

The hardcover edition of *Ключ журавлів* can be purchased from CIUS Press for \$49.95. Outside Canada, prices are in US\$. Orders can be placed online by credit card via a secure Internet connection at www.utoronto.ca/cius, by e-mail (at cius.press@ualberta.ca), by telephone (780-492-2973) or fax (780-492-4967), or by mail: CIUS Press, 430 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada T6G 2H8.

Donations / Пожертви

To carry out its scholarly and educational programs and projects, CIUS relies on the financial support of individual and corporate benefactors. We are most grateful for all contributions, large or small.

Для виконання інститутських програм і проєктів, КІУСові необхідна фінансова підтримка індивідуальних і корпоративних добродіїв.

Ласкаво просимо Вас скласти пожертву на КІУС.

Ми глибоко вдячні за всі пожертви, великі чи малі.

Gifts to CIUS are fully tax-deductible in both Canada and the United States.

Пожертви не обкладаються податками.

Donors from Canada should make cheques out to the Canadian Institute of Ukrainian Studies.

Donors from the United States should make cheques out to the University of Alberta Foundation USA, Inc., in order to receive IRS income tax receipts.

Name _____

Address _____

Postal/Zip Code _____

Tel. (____) _____ E-mail _____

Please use the self-addressed envelope. Postage is paid only if mailed in Canada.

Просимо користуватися прикріпленою конвертою. Поштові кошти оплачені тільки в Канаді.

Please enter your change of address above or provide the name and address of someone who would like to be added to our mailing list.

Якщо у Вас змінилася адреса, або знаєте когось, хто бажав би отримувати Бюлетень КІУСу, будь ласка подайте нові координати.

Matching Fund Program

The Province of Alberta has once again announced a donations program for post-secondary institutions through the recently established Access to the Future Fund. If your proposed gift to CIUS is consistent with the guidelines, it will be eligible for matching funds. For more information, please contact the director of CIUS, Dr. Zenon Kohut.

I/we wish to make a gift to CIUS in the amount of \$_____ and choose to contribute by:

- ☐ Cheque (payable to **Canadian Institute of Ukrainian Studies;**
or for United States residents to **University of Alberta Foundation USA, Inc.)**

Mail cheques to:

CIUS, 450 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada T6G 2E8

- ☐ A one-time gift via my VISA / MasterCard: Card # _____

Expiry date _____ Daytime phone (____) _____

Cardholder _____ Signature _____
(please print name)

Date _____

- ☐ Installments of \$_____ per month; commencing ____/____ (m/y) and

ending ____/____ (m/y) from my VISA / MasterCard: Card # _____

Expiry date _____ Daytime phone (____) _____

Cardholder _____ Signature _____
(please print name)

Date _____

- ☐ I/we wish my/our gift to support the general activities and programs of CIUS, where the need is greatest.

- ☐ I/we wish my/our gift to support the following project/program or endowment fund:

- ☐ I/we wish to establish an endowment fund or make a planned gift (e.g., life insurance policy, bequest) and would like to be contacted by the director of the Canadian Institute of Ukrainian Studies. Please provide your name and phone number in the space above or call us at (780) 492-2972, fax (780) 492-4967, or e-mail [cious@ualberta.ca](mailto:cius@ualberta.ca)

In an effort to keep printing and mailing costs to a minimum, we urge CIUS Newsletter recipients to read and consider one of the following two options, if appropriate:

- ☐ I no longer wish to receive the *CIUS Newsletter*. Please fill out your name and address in the space above or enclose your mailing label and return it to CIUS in the stamped, self-addressed envelope provided for your convenience.

- ☐ If you would prefer to receive an electronic copy of the *CIUS Newsletter* rather than a hard copy, please check the box and provide your e-mail address: _____

The personal information requested on this form is collected under the authority of Section 33(c) of the Alberta "Freedom of Information and Protection of Privacy Act" for the purposes of updating and maintaining donor and newsletter records. Questions concerning the collection, use or disposal of this information should be directed to: Manager, Prospect Research, Advancement Services, 6-41 GSB, University of Alberta, Canada T6G 2H1.